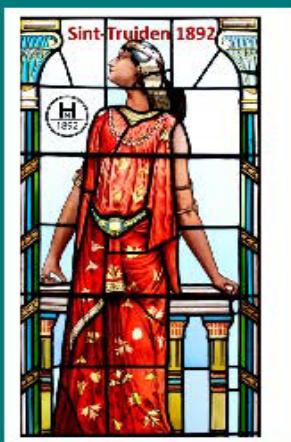

DE SCHONHEID CENTRAAL

Gratis Magazine

Onverwachte schoonheid op het gebied van
muziek, kunst, natuur, boeken, restaurants, architectuur

Lentenummer: Nummer 9 april 2026

Een van de spannendsteramen van Huis Nagels in Sint-Truiden: Sarah Bernhard

Dit beeld is typerend voor de negentigjarige Riky van Lint: 'Don't give up'

De grootheidswaanzin van Lady Nora Docker hielp het Engelse Daimler naar de afgrond

De bosuil van Huize Berestejn

DE SCHOO^QNHEID CENTRAAL

De Schoonheid Centraal

Gratis Magazine

Onverwachte schoonheid op het gebied van muziek, kunst, natuur, boeken, restaurants, architectuur

Lentenummer Nummer 9

April 2026

Redactie:

William Segers (hoofdredacteur)

Eline Hopperus Buma

Dik van der Meulen

Geert van der Meulen

U kunt zich op De Schoonheid abonneren via deze link:

[Abonneren – De Schoonheid Centraal](#)

Of via een mail naar info@schoonheidcentraal.nl

Reacties en tips kunnen ook naar dat mailadres of via deze link:

[Tips en reacties – De Schoonheid Centraal](#)

De lente kan gelukkig niet geblokkeerd worden

Ondanks

Narcistisch gestoorde barbaren die dreigen de Perzische beschaving te vernietigen,

Handlangers die ongeremd van Zuid-Libanon een tweede Gaza proberen te maken,

Van de blokkade van de Straat van Hormuz profiterende belagers van Oekraïne,

Gewetenloze, in het geniep opererende financiers van de genocide in Sudan,

Wordt het toch weer lente.

We bieden u gratis de volgende antidepressiva aan, die bewezen zonder bijwerking zijn:

Een nieuwe lente en een nieuw geluid:

Ik wil dat dit lied klinkt als het gefluit,

Dat ik vaak hoorde voor een zomernacht

In een oud stadje, langs de watergracht –

(...) Er groeien anjelieren en honig

Zuigen daar bijen, toch lijkt het droevig

Wanneer de zon pas schijnt. – Maar 't werd een dans

Weldra van alle kleuren op de schans

Uit *Mei* van Herman Gorter

Het is nog niet uitgemaakt, wie het eerst de Lente proclameert: de zanglijster, de sneeuwkllokjes of de hazelaar. Het eene jaar komt de vogel het eerst met 't nieuwtje, het andere jaar de heester of de bloem, maar in ieder geval weten zij het altijd eerder dan de mensen, die op den kalender afgaan, en meenen, dat de Lente den eenentwintigsten Maart haar intocht doet.

Uit *Lente* van Jac. P. Thijsse

Lentewind, uw volle vlagen,

Waaien wild in luide stroken,

Warmer dan de stille dagen

Voor de dooi was aangebroken

Uit *Lentewind* in *Het verlangen* van J.C. Bloem

Het is op deze aarde allerwege

Lente geworden, bloem en zon

Zijn in elkander bezig,

Of liefde voor het eerst begon.

Uit *Lente* in *Dead End* van Gerrit Achterberg

Zo eenzaam als een wolk alleen,
Die wegdrijft over land en dag,
Zo zwierf ik tot ik plots een zee
Van dansende narcissen zag:
Onder de bomen langs het meer,
Tienduizend dansend heen en weer.

Uit *Zo eenzaam als een wolk alleen (I Wandered Lonely as a Cloud)* van William Wordsworth;
vertaling door Ivo van Strijtem

Zó'n grote pioenroos!

Roept het kleine meisje

Haar armpjes open

Uit *Haiku. Een jonge maan*, samengesteld door J. van Tooren (pseudoniem van mevrouw mr. Anna Maria Mulder – Swanenburg de Veye), van Issa

De Dichtersnarcis (Narcissus poeticus Actaea)

Bron foto: pflanzendatenbank.park-der-gaerten.de

De bewonderde en vrijgevochten danseres Darja Collin uit de schaduw van Jan Slauerhoff

William Segers

Eerlijk gezegd dateert mijn belangstelling voor Darja Collin pas van het moment dat ik dit beeld van haar uit de erfenis van mijn broer kreeg. En dan is een interview met biograaf Arend Hulshof ineens vanzelfsprekend.

Arend Hulshof: Alleen in dans kon zij wonen. Het vrijgevochten leven van Darja Collin, 1902-1967

Mijn bronzen beeld van Darja Collin is gemaakt door Cris Agterberg in circa 1927. Voor Arend Hulshof liep het pad naar Darja Collin via de beroemde dichter Jan Slauerhoff, met wie zij in 1930-1935 getrouwd was. Hulshof concludeerde na herlezing van de biografie van Wim Hazeu over Slauerhoff dat hij het levensverhaal van Darja Collin veel spannender vond. Niet zo zeer vanwege haar betekenis voor de danswereld, maar meer doordat zij met haar levenskeuzes tegen de tijdgeest in ging. Hij heeft het over een vrijgevochten leven en dat was ook zo. Zij wist een bonte rij van

geliefden aan zich te binden. In de Proloog van het boek van Hulshof wordt beschreven dat A. den Doolaard (pseudoniem van Bob Spoelstra) Darja Collin in een trein ontdekt en haar innig zoent. Het zoenen wordt onderbroken door Jan Slauerhoff met zijn opmerking: 'Je moet wel weten dat ik gisteren met deze jongedame getrouwd ben'.

Darja Collin had affaires met onder andere de kunstschilder Christiaan de Moor (wiens olieverfschilderij van haar uit jaloezie door Slauerhoff vernietigd werd) en de schrijver Werumeus Buning (die na deze affaire alleen maar positieve recensies over haar zou schrijven). In Florence had ze een ménage à trois met de pianist Nol Prager en zijn vrouw Riet, tot ieders genoegen. En natuurlijk waren er ook onbewezen geruchten, zoals een relatie met de steenrijke bankier Henri Teixeira de Mattos of met de toenmalige kroonprins Edward, die in 1936 koning van Engeland werd (Edward VIII), maar in datzelfde jaar aftrad vanwege zijn huwelijk met Wallis Simpson. In 1937, een jaar na de dood van Slauerhoff, verloofde ze zich met Sir James (Jimmy) Corry. Tot een huwelijk kwam het niet, maar hij maakte zich wel verdienstelijk door (vermoedelijk) een groot deel van Darja's projecten te financieren.

Hulshof waagt zich er niet aan, maar je kunt je afvragen of de jeugd van Darja Collin niet een grote invloed heeft gehad op haar kijk op relaties. Haar moeder Wilhelmina van Dijk trouwde in 1896 met de elf jaar oudere Robert Collin. Moeder was zangeres, vader een beginnend violist. Robert Collin slaagde er niet in de prestaties van zijn beroemde muzikale ouders zelfs maar te benaderen. Darja werd als derde kind in 1902 in Amsterdam geboren. Het huwelijk liep stuk en moeder vertrok met haar drie kinderen, waaronder Darja, naar de Achterhoek. Zij kon echter niet voor haar drie kinderen zorgen en raakte aan de drank. Zij besloot alleen voor haar zoontje te zorgen en Darja werd ondergebracht bij haar oma. Toen ze vier jaar was werd ze naar de nonnen van klooster Duinzigt in Oegstgeest gebracht.

Het echtpaar Slauerhoff-Collin in Merano (Italië) op een foto uit 1934 (bron foto: Wikipedia)

Bron: Wikimedia Commons via picryl.com

In de kinderjaren van Darja Collin was de populariteit van de dans tot een dieptepunt gezakt. De Amsterdamse theaterdirecteur Jan Eduard de Vries liet in de negentiende eeuw nog prachtige balletten opvoeren. Maar na zijn dood in 1875 werd ballet als plat amusement gezien en verdween de podiumdans geheel uit de Nederlandse theaters. In 1912 zag Collin een dansoptreden van Jacoba van der Plas in Rotterdam. Dat optreden maakte diepe indruk op haar en ze kreeg een sterk verlangen om zelf danseres te worden. Ze kreeg les van de Pools-Duitse Angèle Sydow en in 1918 mocht ze met haar meedansen bij een optreden in Amsterdam. Lessen van Gertrud Leistikow en Mary Wigman (in Dresden) brachten haar danskunst op een hoger niveau. In Parijs kreeg ze les van Olga Preobrazjenskaja, die volgens Hulshof de meeste invloed op Collin heeft gehad. En op dat punt (op pagina 39) geeft hij een doorkijkje in het niveau van Darja Collin: 'Natuurlijk realiseerde Darja zich goed dat ze het niveau van de Russinnen in Parijs nooit zou kunnen halen. Daarvoor was ze echt te laat begonnen'. Hier wordt een zwak punt geraakt in de op zich zeer verdienstelijke biografie van Hulshof. We worden verwend met veel zeer interessante feiten en gebeurtenissen, maar een analytisch hoofdstuk en een conclusie waarin alles in perspectief wordt geplaatst ontbreken nog. Hulshof heeft overigens geen plannen voor een herziene tweede druk.

De hamvraag voor mij was: Wat is nu de invloed geweest van Darja Collin op de danswereld? Hulshof draagt allerlei bouwstenen aan voor een antwoord op die vraag. Haar verschillende optredens waren al snel succesvol. Zij droeg daarmee bij aan de herwaardering van de dans, die vóór haar decennia lang als onfatsoenlijk werd gezien. Een erkenning van haar faam was dat ze in 1937 optrad tijdens het huwelijksfeest van Juliana en Bernhard. In 1945 trad ze op voor Amerikaanse, Australische en Nederlandse soldaten in Nieuw-Guinea. Belangrijker misschien nog is dat ze zelf ook twee balletscholen had opgericht. Allereerst in Den Haag in 1929. Hierin werkte ze in de beginperiode samen met Gertrud Leistikow. In het najaar van 1952 stichtte ze in Florence de *Scuola di Daria Collin*, die veel leerlingen trok. Diverse leerlingen getuigden later van de grote invloed die zij op hen had gehad. Voor de Nederlandse danswereld was van groot belang dat zij in tegenstelling tot Sonia Gaskell wél oog had voor de kwaliteiten van Hans van Manen en hem in 1951 in dienst nam bij het ballet van de Nederlandse Opera.

Haar huwelijk met Jan Slauerhoff duurde maar vijf jaar, maar heeft zeker bijgedragen aan haar bekendheid. Het was allesbehalve een harmonieus huwelijk. Slauerhoff, toch zelf bekend als iemand die relaties als postzegels verzamelde, was ook erg jaloers. Het echtpaar was goed bevriend met Eddy du Perron en zijn vrouw Simone. In 1930 gingen ze logeren in het kasteel van Du Perron in het Belgische Gistoux. In 1932 kreeg Daria een zoon, die na de geboorte niet meer bleek te leven. Slauerhoff accepteerde niet meer dat zij aan haar balletcarrière bleef werken. Vermoedelijk kon hij zijn handen ook niet thuis houden gezien het feit dat zij in de huwelijkse periode een keer met twee blauwe ogen in de balletles verscheen. De ontbinding van hun huwelijk in 1935 was onvermijdelijk.

Arend Hulshof (1981) is hoofdredacteur geweest van *Wordt Vervolgd van Amnesty International*. Verder is hij eindredacteur geweest bij *Het Financieele Dagblad* en *Trouw*. Hij werkt nu als freelance schrijver en journalist.

Met Slauerhoff en Du Perron in de tuin van het kasteel in het Belgische Gistoux

De negentigjarige Riky van Lint kijkt met trots terug op haar bronzen sculpturen

William Segers

Riky van Lint is met haar negentig jaar tot nu toe mijn oudste geïnterviewde. Een harde werker en een doorzetter. Dertien jaar lang werkte ze in de bakkerij van haar vader. Dat is hard werken, weet ik als zoon van een bakker. Avondmulo en daarna LOI-cursus Havo; dat is niet de makkelijkste weg voor je beginopleidingen. Door hard werken heeft ze een hele mooie carrière als kunstenaar gerealiseerd. Het beeld *Don't give up* dat hier links op de foto van haar staat, is eigenlijk de verbeelding van haar levensmotto.

Frans Nijs (een frater) was voor Riky de belangrijkste leermeester. Zij leerde van hem veel over anatomie. Ze begon eerst met het tekenen van naaktmodellen; daar waren dat vooral verpleegsters. Daarnaast was Jan Bronner, docent aan de Rijksakademie van beeldende kunsten voor haar belangrijk, al heeft ze zelf geen les van hem gehad. In 1996 en 1998 heeft Riky nog een opleiding in bronsgieten gehad. Hierdoor leerde ze de techniek beter kennen, maar ze heeft niet zelf bronsgegoten.

Riky van Lint, met links achter haar het beeld *Don't give up*

De vrouw en de muziek zijn voor haar altijd belangrijke thema's geweest. Veel van haar beeldhouwwerken dragen de titels van muziekwerken. Voorbeelden zijn *prelude* (een violiste), *berceuse* (Chopin en Brahms – bij Brahms in het *Wiegenlied*, op. 49, nr. 4), *J'attendrai* (bekend van uitvoeringen door Rina Ketty en Dalida; voor Riky gaat het om hoopvol wachten op een dierbare), *Le Rêve* (van Schumann's *Träumerei*, uit *Kinderszenen*, op. 15, nr. 7), *nocturne* (van Chopin), *Salut d'Amour* (van Elgar), *Queen of Sheba* (*Arrival of the Queen of Sheba* uit het oratorium *Solomon* van Händel) of *Without Words* (naar *Lieder ohne Worte* van Mendelssohn). Vaak in een art decostijl.

Riky had een heel goed huwelijk met Frans van Lint, die in 2015 na een ziekteperiode van zestien jaar was overleden. Dat zie je ook terug in haar beeldhouwwerk. Het beeld *Future* is een ode aan de liefde. Het is een droombeeld van haar eigen toekomst. 'Op deze manier samen blijven is de wens van alle geliefden'.

De doorbraak in haar carrière kwam in 2005 met de presentatie van haar beelden op de PAN in Amsterdam door Studio 2000. Via galerie Creutzberg/Van Dun zijn ook veel werken van haar verkocht. Ik heb via een expositie in die galerie in Oisterwijk haar werk leren kennen. De Zomersalon Galerie Het Noorderlicht in Domburg was ook (en is nog steeds) belangrijk voor de verkoop van haar werk.

Nu ze negentig is gaat Riky afbouwen. Ze maakt geen nieuwe beelden meer. Gelukkig zijn er nog galeries waar haar werk te koop is. Afgelopen jaar zag ik nog

Riky van Lint-Rozendal

Geboren 18-6-1935, Montfoort

1960 Huwelijk met Frans van Lint (in 2015 overleden)

1976-1988 Opleiding beeldhouwen en modeltekenen bij Frans Nijs in Hilversum

1988-1991 Opleiding beeldhouwen bij Atelier Bieb Lambers in Hilversum

1991 Eerste solo-expositie met keramische beelden in Heerenveen

1996 en 1998 Opleidingen brongieten

1999 Eerste solo-expositie met bronzen beelden op Urk en aankoop van twee beelden door Museum Het Oude Raadhuis

2000 Uitzending van de Teleac-cursus 'Passie in klei' waarin uitgebreid interview met Riky van Lint

2001 opname in vaste collectie bij Galerie International Chez-Moi Ton Schulten in Ootmarsum

2005 Via Studio 2000 jaarlijks op PAN Amsterdam

2006 en 2011 Op de TEFAF in Maastricht

2007/2012 Opname in vaste collectie Van Loon Galleries

2007 Monografie 'Riky van Lint. Sculptuur in brons'

2008 Opname in vaste collectie Onze Lieve Vrouwen Galerie in Maastricht

2009 Zomersalon Galerie Het Noorderlicht in Domburg

2009 Eerste buitenlandse expositie in Galerie Houses of Art, Marbella, Spanje

2010 Expositie in Galerie La Capitale, Parijs, Frankrijk

2010, 2011, 2014 Art Nocturne Knokke, België

2014 Opname in vaste collectie Galerie Creutzberg/Van Dun in Oisterwijk

2015 Nieuwe monografie 'Riky van Lint. Sculptuur in brons 2007-2015'

2026 Afronding loopbaan als kunstenaar

werk van haar op de PAN in Amsterdam. Of je nu koopt of niet, in diverse galeries is haar werk nog te bewonderen. Een geruststellende gedachte.

Salut d'Amour

Future

Queen of Sheba

La Rêve

Riky van Lint-Rozendal

Mailadres: rikyvanlint@casema.nl

Website: <https://www.rikyvanlint.nl/>

Haar werk is te koop bij Galerie Chez-Moi Ton Schulten in Ootmarsum (mail: info@tonschulten.nl), Gallery Van Dun in Oisterwijk en Laren (info@galleryvandun.com), Kunsthandel Studio 2000 in Blaricum (blaricum@studio2000.nl) en Kunstgalerie Het Noorderlicht in Domburg (een jaarlijkse zomertentoonstelling van Studio 2000; domburg@galerienoorderlicht.nl)

DE SCHONHEID CENTRAAL

Van drie kathedralen en een zeer oude kaart

Johannes Sylvanus Boanerges

Boanerges is onze correspondent in Engeland

Binnen een straal van 43 kilometer rond mijn huis bevinden zich maar liefst drie middeleeuwse kathedralen. De oudste is Worcester en die van Gloucester is slechts een paar jaar recenter. 'Mijn eigen' kathedraal is die gewijd aan de Heilige Maagd Maria en de Heilige Koning Ethelbert. De Kathedraal van Hereford is niet alleen de minst oude van deze drie, maar is ook nog de kleinste qua omvang. Terwijl zowel Worcester als Gloucester als bouwwerk vrijwel onveranderd is gebleven sinds hun voltooiing in de middeleeuwen,

heeft Hereford in dit opzicht flink te lijden gehad. In 1786 stortte de westtoren in, waarbij verschillende traveeën langs de lengte van het schip werden meegesleurd. Het daaropvolgende onderzoek naar de oorzaak van deze rampzalige instorting leidde tot de drastische beslissing om de centrale torenspits van de kathedraal, een houten constructie bedekt met lood, te

De herbouwde westgevel van de Kathedraal van Hereford

verwijderen om de belasting op de centrale toren te verminderen. De westgevel werd herbouwd zonder toren en het schip verloor een complete travee.

De dubbele wijding aan twee heiligen (Maria en Ethelbert) is ongebruikelijk, omdat de universeel aanbeden moeder van Christus hier wordt gekoppeld aan een lokaal vereerde heilige. Maar wie was Ethelbert? Ethelbert of

Æthelberht (774-794), om een betere benadering van de

achtste-eeuwse spelling te gebruiken, was een Angelsaksische koning van East Anglia, een gebied dat ruwweg het huidige Norfolk en Suffolk omvatte. Hij was hier op weg naar het westen, naar het koninkrijk Mercia, geregeerd door koning Offa, om te trouwen met diens dochter. We kunnen alleen maar aannemen dat Cynethryth, de koningin van Offa, ernstige bedenkingen had tegen het voorgestelde huwelijk, aangezien ze (volgens de lokale legende) samenzwoer om de jonge koning te laten onthoofden aan het hof van Offa, net ten westen van Hereford.

Na een haastige begrafenis volgde een werkelijk wonderbaarlijke wending: het hoofd van Æthelberht ontsnapte uit het graf en begon *heuvelopwaarts* richting Hereford te rollen, om uiteindelijk tot stilstand te komen op een plek die onmiddellijk als voorbestemd werd beschouwd voor een plaats voor een erediens. Deze oorspronkelijk Saksische kathedraal (en het grootste deel van de stad Hereford zelf) werd in 1055 geplunderd door Welshe troepen onder leiding van Gruffydd ap Llywelyn.

Op de oostelijke muur van het koor bevindt zich een veelzeggende plaquette met de namen van alle bisschoppen van Hereford sinds de oprichting van het bisdom tot op de dag van vandaag. Namen zoals Putta, Tirhtel, Torhtere, Wahlstod, Cuthbert, Podda, Ecca en Cedda voeren ons terug naar Engeland van vóór 1066 en de Normandische verovering. Na deze datum worden de namen van de bisschoppen van Hereford onmiskenbaar Normandisch-Frans. Overigens waren het de Noormandiërs die de wederopbouw van de kathedraal van Hereford overnamen na de rampzalige plundering door de Welsh in 1055. Dit verklaart grotendeels het huidige interieur met de zeer stevige pilaren en ronde bogen .

De toren beroofd van zijn spits

Koning Æthelberht onthoofd

PUTTA	A. D. 676
TIRHTEL	688
TORHTERE	710
WALHSTOD	727
CUTHBERT	736
PODDA	741
ECCA	circ. 758
CEDDA	770
ALDBERT	777
ESNE	circ. 785
CELMUND	circ. 788
LITEL	circ. 798
WLFELD	800

De eerste Angelsaksische bisschoppen van Hereford

BISHOPS OF HEREFORD			
PUTTA	A. D. 676	GERARD	1056
TIRHTEL	688	REINHOLD	1107
TORHTERE	710	GEOFFREY & CLIVE	1119
WALHSTOD	727	RICHARD & CAPELLA	1121
CUTHBERT	736	ROBERT & BETHUNE	1139
PODDA	741	GILBERT FOLLOT	1148
ECCA	circ. 758	ROBERT & MELLIN	1165
CEDDA	770	ROBERT FOLIOT	1174
ALDBERT	777	WILLIAM de VERE	1186
ESNE	circ. 785	GILES de BRADSE	1200
CELMUND	circ. 788	HUGH de MARENORF	1216
LITEL	circ. 798	ALIGH FOLEOT	1219
WLFELD	800	RALPH de MAIDSTONE	1234
BENNA	825	PETER de AQUILANA	1240
EDILF	circ. 851	JOHN de BESTON	1260
CLETHULF	857	THOMAS de CANTILLUP	1279
MURIEL	circ. 857	RICHARD de SPENFIELD	1283
DEORLAF	circ. 866	ADAM de GILETON	1317
CINEMUND	888	THOMAS de CHABTON	1321
EDGAR	circ. 901	JOHN de TRILLEK	1344
TIDHELM	970	LEWIS de CHARLTON	1361
WILHELM	970	WILLIAM de COLFENAY	1370
ALFRED	941	JOHN GILBERT	1373
ATHULF	circ. 977	JOHN TREFNANT	1389
ATHELSTAN	1012	ROBERT MASCALL	1404
LEOFGAR	1076	EDMUND LACY	1417
WALTER de LOERANE	1000	THOMAS POLTONE	1420
ROBERT de LOSINGA	1030	THOMAS SPOFFORD	1422

De lijst van bisschoppen tot en met 1422

Hoewel kleiner en minder oud dan Worcester en Gloucester, kunnen geen van beide de bovengenoemde kathedraal evenaren wat betreft pure wonderen, daar zullen mijn lezers het ongetwijfeld mee eens zijn. Stel je voor: een afgehakt hoofd dat de heuvel op rolt! Om de 'concurrentie' recht te doen, kunnen zowel Worcester als Gloucester bogen op hun eigen indrukwekkende verhalen. Om te beginnen met Worcester: daar kun je nog steeds twee koninklijke graven bewonderen, waarvan het meest indrukwekkende dat van de beruchte koning Jan (bekend van "zonder land") is. Deze koning verloor de kroonjuwelen, moest de Magna Carta ondertekenen en is in talloze verhalen met figuren als Robin Hood en Ivanhoe afgeschilderd als een door en door slecht mens. Wellicht beseffend dat hij alle hulp nodig had die hij aan het hemelse hof kon krijgen, liet hij instructies na dat hij begraven moest worden tussen twee heiligen uit Worcester: Sint Oswald en Sint Wulfstan, die beiden over een oersolide reputatie als heiligen beschikten.

Het schip uit de tijd van de Noormandiërs en de binnenkant van de herbouwde westvleugel

Zicht op het schip van Hereford vanuit de westvleugel

Kathedraal van Worcester (foto Edward Swift. Wikipedia)

Zo'n driehonderd jaar later werd een andere vorstelijke persoon bijgezet in de kathedraal van Worcester. Dit was Prins Arthur Tudor, de 15-jarige troonopvolger van Hendrik VII, die bezweken was aan de mysterieuze ziekte die bekend staat als de 'zweetziekte' tijdens zijn verblijf in Ludlow Castle met zijn jonge bruid Catharina van Aragon. Hoewel Ludlow dichterbij Hereford ligt dan bij Worcester, gaf de koning opdracht dat het lichaam van zijn zoon naar Worcester gebracht moest worden voor de begrafenis. Deze stad was immers een trouwe aanhanger van de Tudor-dynastie, die Richard III had bestreden in de Slag bij Bosworth. Omdat de lente van 1502 bijzonder nat was geweest, waardoor de wegen bijna onbegaanbaar waren, moest het lichaam van de prins naar Worcester worden vervoerd met zoiets alledaags als een ossenkar.

Het is meer dan intrigerend om te speculeren hoe de Britse geschiedenis zich zou hebben ontwikkeld als Arthur niet was gestorven. Zijn jongere broer Henry zou immers niet tot Henry VIII zijn gekroond, er zou (waarschijnlijk) geen noodzaak zijn geweest voor het schisma met de Kerk van Rome en honderden kloosters zouden niet moedwillig zijn verwoest (of 'ontbonden', zoals het eufemistisch wordt omschreven).

De kathedraal van Gloucester herbergt ook een koninklijk graf, dat van Edward II, die, net als koning Jan, niet bepaald bekendstaat als een van de meest vooraanstaande koningen van Engeland. Toegegeven, het was altijd al moeilijk om in de voetsporen van zijn vader Longshanks (bekend van *Braveheart*) te treden, maar Edward bewees zichzelf zeker geen dienst door hebzuchtige figuren zoals Piers Gaveston en de familie Despenser te verheffen tot posities van groot prestige en macht, tot grote verontwaardiging van de adel. En over verontwaardiging gesproken: de geruchten over Edwards homoseksualiteit bleven maar terugkomen. Toen hij uiteindelijk in het nauw werd gedreven en gevangen werd gezet in Berkeley Castle, tussen

De Kathedraal van Gloucester (foto's van de website van de Kathedraal)

Gloucester en Bristol, was zijn einde buitengewoon gruwelijk, althans volgens de meest sensationele versie van de gebeurtenissen. De samenzweerders vonden dat er geen spoor van schande op het lichaam van deze gezalfde koning mocht achterblijven, dus (vermoedelijk omdat de koning schuldig werd bevonden aan de vreselijke zonde van sodomie) werd hij gedood door een gloeiendhete pook in zijn rectum te steken. Andere versies van wat er gebeurd zou kunnen zijn, spreken over het uithongeren van de koning of een andere vorm van moord.

De East Cloister van de Kathedraal van Gloucester. Er wordt momenteel geld ingezameld voor de restauratie

Wat betreft de 'pook'-versie: ik heb zelf een uitvoering gezien van Christopher Marlowes' toneelstuk *Edward II* in Berkeley Castle, waarin een vriend van mij de rol van Roger Mortimer speelde, de leider van de moordenaars. Het naspelen van de gruwelijke moord op de plek waar het gebeurde, was, zoals de hele cast van het stuk me verzekerde, ronduit griezelig.

Ondanks al hun verschillen is er echter één ding dat de drie kathedralen verbindt: het *Three Choir Festival*, dat al sinds ongeveer 1715 bestaat. Elk jaar wisselen de kathedralen elkaar af met het uitvoeren van beroemde koorwerken, met de alom geliefde *The Dream of Gerontius* als hoogtepunt. De componist, Sir Edward Elgar, zelf afkomstig uit Worcestershire, woonde een tijdje in Hereford en zijn standbeeld op het plein voor de kathedraal toont hem leunend op zijn fiets, liefdevol kijkend naar de kathedraal. Vorig jaar werd het festival in Hereford gehouden, dit jaar is Gloucester aan de beurt.

Edward Elgar bewondert de Kathedraal van Hereford

Edward Elgar, een van de allergrootste componisten uit de Engelse muziekgeschiedenis, leunend op zijn fiets

Het onderhoud van een kathedraal kost duizenden ponden per dag en tegen het einde van de jaren tachtig dreigde de financiële ondergang de kathedraal van Hereford zelfs te beroven van haar kostbaarste schat: de oude middeleeuwse wereldkaart, bekend als de *Mappa Mundi* (Latijn voor 'doek' in plaats van 'kaart'). De situatie was zo wanhopig geworden dat het kapittel overwoog de *Mappa Mundi* te koop aan te bieden. Sotheby's in Londen schatte de waarde op 7 miljoen pond. De inwoners van Hereford waren woedend en kwamen in actie. Ze riepen het publiek op tot donaties en eisten steun van erfgoedorganisaties en de zuinige regering van Margaret Thatcher, die zo onder druk werd gezet dat alsnog werd toegezegd dat de kaart in Hereford zou blijven. De ramp dat de kaart het land zou verlaten werd afgewend en de kaart kon permanent tentoongesteld worden in een nieuw gebouw onder hetzelfde dak als de beroemde bibliotheek met de kettingen.

De Mappa Mundi uit Hereford (bron: Chapter of Hereford Cathedral)

Staannd voor de Mappa Mundi, de grootste oude wereldkaart ter wereld, is je eerste indruk er een van verbijstering. We zijn zo gewend aan de driedimensionale weergave van de wereld op een plat oppervlak, zoals die door Mercator en Blaeu werd gepresenteerd, met het noorden bovenaan, dat je pas kunt beginnen te begrijpen wat je ziet als het besef is doorgedrongen dat 'de bovenkant niet het noorden, maar het oosten is'. De kaart meet 1,58 meter bij 1,33 meter en is gemaakt van *vellum* (kalfsleer), met de kop van het dier bovenaan en de rug van boven naar beneden. Men beweert dat de kaart is gemaakt door Richard van Haldingham (een geestelijke uit Lincolnshire) en een groep monniken uit Hereford. De kaart toont de wereld volgens de opvattingen van het middeleeuwse christendom en is versierd met scènes uit de oudheid en de klassieke geschiedenis, evenals verhalen uit zowel het Oude als het Nieuwe Testament. Nadat we hebben vastgesteld dat de bovenkant naar het oosten wijst, moeten we naar beneden kijken om (met enige moeite) West-Europa te onderscheiden. We zijn door Jeruzalem gereisd, dat zich in het midden van de kaart bevindt, met de kruisiging van Christus boven de stad afgebeeld. Nu we onze oriëntatie hebben gevonden, kunnen we (opnieuw met enige moeite) de Middellandse Zee en Afrika onderscheiden. Tot zover, zo vertrouwd, beginnen we te denken. Maar dan dwalen onze ogen af naar de randen en daar verschijnen vreemde dingen: bizarre monsters, zowel in het

water als op het land. Het meest monsterlijk van alles zijn echter verschillende mensachtige wezens waarvan men dacht dat ze in Afrika ten zuiden van de Sahara leefden. De kaart toont mensen met een zeer grote onderlip die omhoog geklapt kan worden om het gezicht tegen de zon te beschermen. Er zijn *sciapoden* (mythische wezens uit de oudheid en middeleeuwen) te zien met één zeer grote voet waarmee ze met grote snelheid kunnen springen. Er zijn *satyrs* (saters: wellustige halfgoden) te zien, giftige *basiliken* (slangdraken), *blemmyes* (mythische (of sterk gefantaseerde) volkeren uit de oudheid en middeleeuwen) met hun mond en ogen midden op hun borst, en *philli* (een corrupte vorm van Pygmaei, dus: pygmeeën, kleine mensen) die hun pasgeborenen aan slangen blootstellen. Als klap op de vuurpijl toont de kaart een Scythische scène van kannibalisme, waarin leden van het Essedones-volk worden afgebeeld. Dit volk (zo geloofde men) at hun overleden ouders op tijdens een plechtig feestmaal. Ik wist dat deze scène ergens op de kaart te vinden was en was blij deze uiteindelijk te ontdekken: twee Essedones aan weerszijden van een kampvuur, die zich tegoed deden aan wat op hoofden en voeten leek. Hoewel deze vreemde afbeeldingen in de marge angstaanjagend zouden zijn geweest voor de middeleeuwse geest, zou de kijker troost vinden in de wetenschap dat Jeruzalem, door Christus' offer, het hart van deze vreemde wereld vormde en dat verlossing daar een belangrijke rol speelde.

Kortom, dit fascinerende artefact is geen navigatiehulpmiddel in de engere zin van het woord om de middeleeuwse reiziger te helpen 'van A naar B' te komen, tenzij we bedoelen dat het bedoeld is om de lezer te helpen navigeren naar de spirituele bestemming van de christelijke hemel, in plaats van een aardse bestemming. Maar nu we het toch over aardse bestemmingen hebben: Ik heb in een eerder artikel al aanbevolen om Shropshire te bezoeken, dus waarom zou u, als u er toch bent, niet even langsgaan in Ludlow om het prachtige kasteel te bewonderen en vervolgens de A49 afrijden naar Hereford en het groene graafschap? U kunt dan besluiten om westwaarts te reizen naar Wales, waar pal aan de grens Y Gelli Gandryll ligt, beter bekend als Hay-on-Wye, de zelfbenoemde tweedehandsboekenhoofdstad van de wereld. Tot slot nog een tip: kom in de laatste week van mei, zodat u kunt genieten van het Hay Festival of Literature, dat overigens het onderwerp zal zijn van mijn volgende artikel voor *De Schoonheid Centraal*.

De Mappa Mundi uit Hereford. Het oosten is bovenop de kaart

DE SCHONHEID CENTRAAL

De bel-etage van Huis Nagels in Sint-Truiden blijft een mysterie

Jolande en William Segers

Toen wij in september vorig jaar door de Stationsstraat in Sint-Truiden wandelden, werd onze aandacht onmiddellijk getrokken door een indrukwekkend monumentaal pand: Huis Nagels. Het bleek alleen op afspraak te bezichtigen en daar is het toen niet meer van gekomen. Maar we vonden het intrigerend genoeg om toch contact op te nemen met de bewoners, Ingrid Grobben en Herman Collignon, voor een afspraak voor een interview. Ingrid reageerde enthousiast op ons verzoek. Op de site van Vist Sint-Truiden lazen we voorafgaand aan het interview over Huis Nagels dat Ingrid op weg naar een oogarts ontdekte dat het pand te koop

Huis Nagels aan de voorzijde

stond. Ingrid en Herman besloten het pand in 2002 te kopen. Je maakt je met deze informatie vooraf een fantasiebeeld van wie Ingrid en Herman eigenlijk zijn. Zijn het hele rijke mensen, die zich met gemak een monumentaal pand konden veroorloven? In het gesprek dat volgde in maart van dit jaar bleek bijna het tegendeel: Het zijn gepassioneerde mensen, die al hun creativiteit moeten inzetten om het pand voortdurend te kunnen restaureren en te blijven bewonen. En niet voor de verleiding te bezwijken om het pand onder te verdelen in vele mini-appartementen en die voor grof geld te verhuren, zoals elders in Sint-Truiden op meerdere plekken aan de orde is. ‘Als we daarvoor hadden gekozen, hadden we naar de Malediven kunnen verhuizen’, zegt Ingrid. Hier volgt hun verhaal.

Bij aankomst in Huis Nagels zien we al aan de hal dat er volop restauratiewerken gaande zijn. De bijgevoegde foto van de hal, hier op zijn paasbest, stamt uit een andere tijd. We worden ontvangen in de winkelruimte van Emporium.

De hal op zijn paasbest

Herman start daar met een college over de oorspronkelijke bewoners van Huis Nagels, Louis Nagels en zijn echtgenote Emma Debruijn, die in 1885 getrouwd waren. Zij hadden dit huis in 1892 laten bouwen door

de de stadsarchitect van Sint-Truiden, Edmond Serrure jr. Emma is afkomstig uit een van de rijkste families uit Belgisch Limburg. Louis Delgeur was een oom van Emma. Hij is mede verantwoordelijk voor de decoraties van de Egyptische Tempel in de Antwerpse Zoo, waar hij van 1860-1861 (samen met vader en zoons Stalin – gelukkig geen familie van de dictator uit de Sovjet-Unie) aan gewerkt heeft. Waarschijnlijk is de in Egyptische decorstijl ingerichte ‘Salon de Musique’ van Huis Nagels een hommage van Emma aan haar oom Louis. Deze salon is een mooi voorbeeld van de laat negentiende-eeuwse Egyptomanie.

Louis Nagels was niet alleen notaris, hij was ook politicus, bankier en industrieel. Op een gegeven moment had hij zelfs meer dan 150 mensen in dienst. Hij leende veel geld uit, waaronder voor 800.000 franc aan een brouwerij – toen een kolossaal bedrag. Daar ging het mis. In 1913 werd de mobilisatie in België afgekondigd. Allerlei mensen die geld in bewaring hadden gegeven bij Louis vroegen dit weer terug. Maar zijn geld zat vast in de lening aan de brouwerij. Louis sloeg in 1913 samen met Emma en de kinderen op de vlucht voor zijn geldeisers naar het Chinese Tientsin (het huidige Tianjin), met medeneming van 300.000 franc en dertig kisten zilverwerk. Dat duurde niet

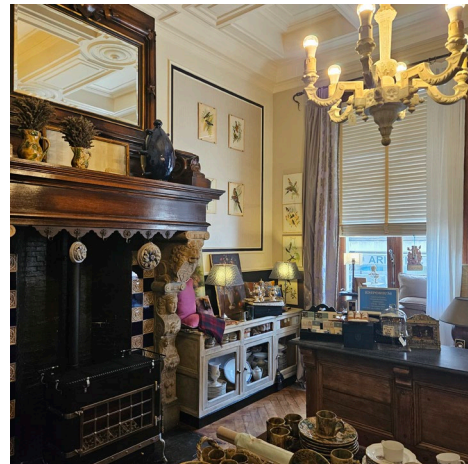

Louis Nagels

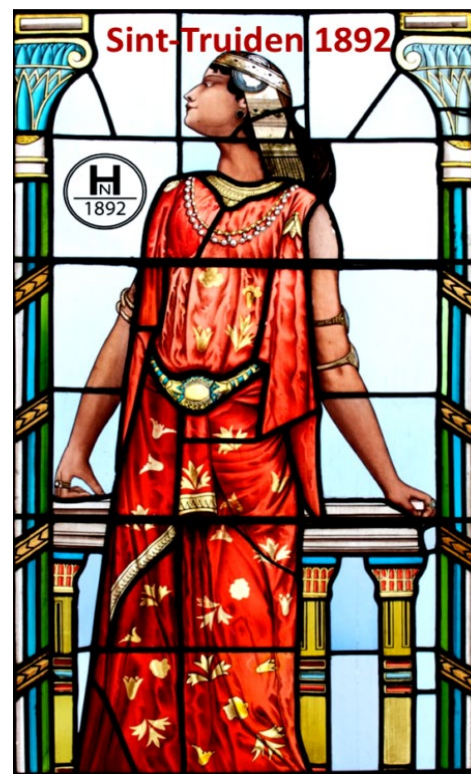
lang. Hij werd uitgeleverd aan België en kwam zelfs korte tijd in de gevangenis terecht. Louis bofte met zijn rijke Emma. Zij begon allerlei bezittingen te verkopen en in 1923 waren de laatste schulden afbetaald. Een bizar verhaal waar Herman een boek over gaat publiceren: *Le scandal de Saint-Trond*. Huis Nagels werd verkocht en na de familie Nagels werd het huis bewoond door dokters, het werd ook nog een restaurant en een handelspand.

De winkelruimte van *Emporium Interiors* ziet er sfeervol uit. Van hieruit worden allerlei artikelen voor de woninginrichting verkocht, zoals gordijnen, zetels, behang, tapijten en traplopers. Als je daarna naar achteren doorloopt, kom je in de serre. Die serre zat er oorspronkelijk wel, maar bij aankoop in 2002 was deze voor de helft afgebroken. Herman en Ingrid hebben de serre herbouwd, waarbij zoveel mogelijk bouwmaterialen uit het huis herbruikt zijn. Aan de wand hangen Afrikaanse maskers, die zij tijdens een trip in Afrika hebben gekocht. Zij zitten hier vaak, vooral 's winters. Herman en Ingrid stoken zich in de winter arm. Tijdens de energiecrisis na de Russische inval in Oekraïne waren ze in één jaar 'een bedrag ter waarde van een auto kwijt', vertelde Ingrid. We houden ons hart vast wat de huidige energiecrisis vanwege de oorlog in Iran hen voor ellende zal brengen.

Na het Bureau de réception en het Bureau du Notaire L. Nagels, gaat de rondleiding naar beneden, naar de ruimtes waar het personeel werkte: de keukens en diverse kelderruimtes. Geheel in de stijl van *upstairs-downstairs*. Heel bijzonder is de Oktopuskelder. Met kolen werd hier gestookt en met een voor 1900 revolutionair systeem werd de warmte via buizen in de bovenetage verspreid. De notaris had steeds zeven man personeel in die kelder rondlopen. Mooi denk je dan en nu op naar de bel-etage. Maar hier zegt Ingrid tot onze verbazing: 'hier eindigt de rondleiding. De bel-etage moet een surprise blijven. Bovendien liggen er allemaal ladders en is er nog een restauratie gaande'. Daar sta je dan met je aangeboren afwijking om eerst alles tot in de haarvaten te doorgronden, voordat je een verhaal schrijft. U zult het met bij elkaar gesprokkelde informatie moeten doen. We hebben het niet uit eigen waarneming.

De winkelruimte van *Emporium Interiors*

Sarah Bernhardt op een gebrandschilderd raam

Op de bel-etage tref je neogotische en Louis XV-interieurs en de eerder genoemde 'Salon de Musique' in Egyptische decorstijl. Opvallend mooi zijn de gebrandschilderde ramen. Herman heeft na eigen onderzoek vastgesteld dat op een van de ramen (uit 1893) de beroemde Franse actrice Sarah Bernhardt (1844-1923) staat afgebeeld. Herman kwam hierop door vergelijking van het raam met een portret van haar door Georges Clairin uit 1876.

De prachtige ramen op de bel-etage (foto: Visit Sint-Truiden)

Tot slot wijzen we er nog op dat de Belgische pianist en componist James Malikey (geboren als Benjamin Ceysens) een prachtig pianostuk heeft gemaakt, geïnspireerd op Huis Nagels. Dit muziekstuk kan beluisterd worden tijdens de rondleiding en is binnenkort ook verkrijgbaar op cd. Genoeg verleiding lijkt ons om die surprise van Huis Nagels te gaan ontdekken.

Bronnen

<https://www.visitsintruiden.be/aanbod/huis-nagels-1892/>

<https://www.truiensnieuws.be/retro/een-schat-in-de-stationsstraat-het-huis-nagels/>

Website Antwerpse Zoo

Huis Nagels vzw 1892

Stationsstraat 33

3800 Sint-Truiden

Telefoon: +3211482494

Mail: info@huisnagels.be

Website: www.huisnagels.be (hier kunnen ook tickets besteld worden voor rondleidingen, zowel individueel (elk eerste zaterdag vanaf 13 uur in april tot en met oktober; 25 euro per persoon) als voor groepen). Je kunt je daar ook aanmelden voor een van de verschillende vormen van ondersteunend lidmaatschap.

De eeuwenoude stilte van de Kluis van Vrijhern

Jolande en William Segers

We kwamen hier dankzij een tip van een vrijwilliger van kasteel Alden Biesen, dat op ongeveer 6,5 kilometer afstand ligt van de Kluis van Vrijhern. Een gouden tip, want de kans was klein dat we zelf bedacht zouden hebben om hier naartoe te gaan. Chantal Swerts en Arnould Daenen spreken in hun boekje over de Kluis van Vrijhern terecht over een verborgen parel. Verwacht hier niet een retraitehuis, maar er is een kapel die dagelijks open is en die op zich al een oase van rust is. En om de Kluisgebouwen heen ligt een mooi natuurgebied met wandelpaden.

De eerste kluzenaars waren christelijke monniken uit de tweede eeuw. Zij trokken zich terug in de woestijn, op de vlucht voor de christenvervolgingen. De beroemdste is Antonius van Egypte (251-356), ook bekend als Antonius Abt of Antonius de Grote. Sinds de elfde eeuw werd hij steeds meer afgebeeld als Antonius met het varken. Op zijn naamdag (17 januari) werden varkens geslacht en de stukken verdeeld onder de armen. Vandaar dat hij niet alleen patroonheilige van de kluzenaars is, maar ook van de veeboeren en de slaggers.

De Kluis van Vrijhern

Geert van Elst (1667-1692) was de eerste kluisenaar in Vrijhern. Zijn opvolger Jacobus Vandenbrouck (circa 1690-1715) bouwde de huidige kluis en de Loretokapel. Deze kapel is vrijwel een exacte kopie van het Heilig Huisje in Loreto. Het Heilig Huisje van Nazareth kwam in de dertiende eeuw in gevaar door de bezetting van de Saracenen en de

Hendrik van Minderhout: 'Engelen brengen de Santa Casa naar Italië', Sint-Salvatorskathedraal in Brugge. Foto: Paul Hermans

vervolg van de christenen. Volgens de legende tilden engelen het op en verplaatsten het naar een veilige plek, eerst in Dalmatië (het huidige Kroatië) en in 1294 naar Loreto. En zo iets leidde natuurlijk tot een grote stroom van pelgrims. Een soort *fake news* ter bevordering van het toerisme, veelvuldig toegepast in de Middeleeuwen.

Jacobus Vandenbrouck zorgde ook voor geld en grond. De grond kwam van Hubert-Maxiliaan de Brouckmans, de Heer van Werm. De schenking werd aan een cruciale voorwaarde verbonden: de afgestane kluisgronden moesten 'ten eeuwigden dagen' bestemd blijven voor de armen van de parochie. Zodoende kwam de grond in handen van achtereenvolgens De Heilige Geesttafel, het Weldadigheidsbureau, de Commissie van Openbare Onderstand en het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn Hoeselt.

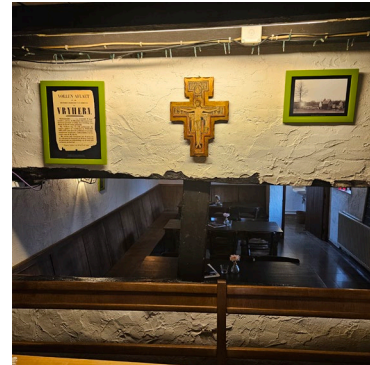

Interieur van de Loretokapel

Er hebben zich vanaf de zeventiende eeuw 25 kluisenaars in Vrijhern gevestigd. Zij moesten zich inzetten voor onderwijs, ziekenbezoek en de eredienst in de Loretokapel. En zoals je kunt verwachten, waren dat niet altijd voorbeeldige types. Zo was er broeder Jan Wijngaerden (1837-?) die in 1839 een deel van de kluisgebouwen liet ombouwen tot een brouwerij. Maar hij weigerde huur en accijnzen te betalen. Een deel van de goederen moest verkocht worden om de schulden af te betalen. Broeder Lambertus Meesters (1844-1904) was weer het andere uiterste.

Zijn op zich uitstekende levensmotto was: 'Niet rusten, in de hemel is daar nog tijd genoeg voor'. Maar een beetje vermoeiend als je dat voortdurend ook van een ander vraagt. De ene na de andere kandidaat-kluizenaar haakte daarom af.

Met het verdwijnen van de laatste kluizenaar in 1904 werden de kluisgebouwen 50 jaar verpacht en gebruikt als boerderij. In 1968 huurde de familie Hansen het kluisterrein en werd de kluis gerestaureerd en de kapel opnieuw opengesteld voor het publiek. Sinds 1985 onderhouden de Vrienden van de Kluis de gebouwen en het domein en helpen met de organisatie van evenementen. De Vrienden vormen een groep van 65 vrijwilligers, waarvan de jongste 17 jaar en de oudste 86 jaar is. Voorzitter Ludwig Vandebosch ontvangt ons samen met zijn vrouw in Café d'Oude Gewoonte, dat elke zondag van 14.30 tot 18 uur geopend is. Hoogtepunt van de evenementen zijn de jaarlijkse kluisdagen die op en rond 15 augustus worden georganiseerd. Deze dagen trekken wel 300 bezoekers, voor muziek en de misviering. In het café vinden ook meezing-avonden plaats. Een deel van de vrijwilligers houdt zich bezig met ecologisch tuinieren, waaronder het planten en onderhouden van fruitbomen en -struiken. De tuinen op het terrein zijn mooi om te zien. Maar vergeet ook het aangrenzende natuurgebied niet.

Café d'Oude Gewoonte

Bron

Chantal Swerts en Arnould Daenen: De Kluis van Vrijhern. Verborgen Parel – Eeuwenoude Stilte. Hoeseltse Geschiedkundige Studiegroep. 2020

Kluis van Vrijhern

Kluisstraat 1

3730 Vrijhern (Hoeselt; Bilzen-Hoeselt)

Tel. +32 479 97 00 62

E-mail: info@dekluisvanvrijhern.be

Facebook: @kluisvanvrijhern (Vrienden van de Kluis)

Kluiskapel: dagelijks geopend en elke zondag om 9.15 een (uiteraard rooms-katholieke) misviering

Café d'Oude Gewoonte: elke zondag van 14.30 tot 18 uur

Jaarlijkse kluisdagen: op en rond 15 augustus

<https://www.wandeleninlimburg.be/nl/wandellus/vrijhern-oranje-257> (wandelroute van 7,1 km)

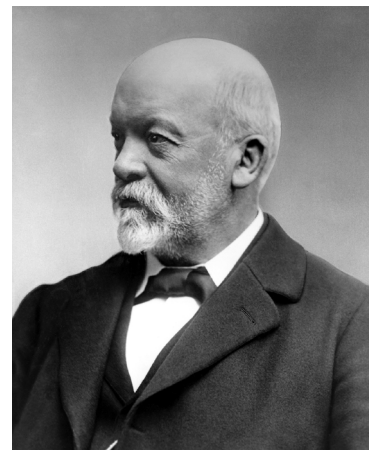

Daimler, met in de hoofdrol Lady Nora Docker

Ruud Goossens

Lady Nora Docker hield van extravagantie, ook bij haar auto's. Maar het toepassen van goud, ivoor, exclusieve stoffen en dierenhuiden etaleerde decadentie en mede door haar toedoen ging het Britse, oude automerk Daimler uiteindelijk failliet. Dit is haar verhaal en dat van Daimler, waarvan een mooie erfenis te vinden is in het Louwman Museum in Den Haag.

Is Daimler Engels of misschien toch Duits? Het eerste lijkt voor de hand te liggen en klopt ook. Maar het tweede klopt evenzeer. Er zijn twee Daimlers die beiden hun oorsprong hadden bij Gottlieb Daimler, een van de grondleggers van Daimler-Benz. Inderdaad: een Duitser. Gottlieb Daimler richtte in 1890 de Daimler Motoren Gesellschaft op die later, in 1926, fuseerde met Benz. De modellen van Daimler werden al snel Mercedes genoemd doordat de rijke, in Frankrijk woonachtige Emil Jellinek de volledige productie van Daimler opkocht en ze - bij het doorverkopen - naar zijn dochter Mercedes noemde. Bij de fusie in 1926 werd Daimler-Benz AG de producent van Mercedes-Benz-auto's. In 1998 fuseerden Daimler Benz AG en Chrysler, waardoor DaimlerChrysler AG ontstond. De naam DaimlerChrysler AG werd na het mislukken van de fusie en de verkoop van Chrysler in 2007 veranderd in Daimler AG. In december 2021 werd de truck- en busdivisie afgesplitst als een zelfstandig bedrijf, waarna het concern zich volledig richtte op

Gottlieb Daimler

personenauto's en bestelwagens onder het merk Mercedes-Benz. Daarom veranderde Daimler AG in februari 2022 zijn naam in Mercedes-Benz Group AG.

De meer dramatische geschiedenis komt op conto van het Engelse Daimler. Al in 1890 verwierf een Engelsman, Frederick Richard Simms, het patent- en merkrecht voor alle uitvindingen van Daimler in Groot-Brittannië. Daimler werd in mei 1893 opgericht door Fredrick Simms en anderen als The Daimler Motor Syndicate Limited met als doel het promoten van de (Duitse) Daimler-motor van de Daimler Motoren Gesellschaft van Gottlieb Daimler. In 1895 werd de Daimler Motor Company Limited opgericht. De eerste Daimlers geproduceerd in Coventry dateren van 1897 en waren gebaseerd op de Duitse Daimlers, maar er werd ook veel techniek gebruikt van, onder andere, Peugeot.

De kwalitatief goede en mooie auto's vielen in de smaak bij het Britse koningshuis waardoor Daimler hofleverancier werd en ook elders in Europa naam en faam kreeg onder de *royals*. Na een succesvolle periode lukte het echter niet om op eigen benen te blijven staan en in 1910 fuseerde (het Engelse) Daimler met de Birmingham Small Arms Company (BSA), waar naast wapens ook motors, fietsen, bussen, trams werden gemaakt en waar dus toen ook de autofabriek Daimler en carrosseriebouwer Hooper & Co onder vielen. Na de Eerste Wereldoorlog werd de productie van personenauto's weer succesvol opgepakt met de introductie van de Double Six. Daimler bouwde in die jaren dure, exclusieve auto's die wedijverden met Rolls-Royce om de gunst van *the happy few*.

De Daimler Double Six uit 1926

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de autofabrieken grotendeels verwoest, maar na de oorlog werd de productie weer opgepakt onder de bezielende leiding van Bernard Docker, een financier die *managing director* was geworden van BSA. De naoorlogse modellen vonden niet dezelfde afnemers van voor de oorlog en net als de rest van de Engelse auto-industrie kampte ook Daimler met verouderde techniek, hoge productiekosten en een dure Engelse pond. En dan trouwde Bernard voor de tweede keer, nu met Norah Collins. En dat had hij misschien beter niet kunnen doen...

Norah Collins

Norah Collins werd in 1906 geboren in industriestad Derby en was van eenvoudige afkomst. Haar vader was timmerman voor de apotheekwinkels van Boots. Wanneer Nora drie is verhuisden ze naar Birmingham, waar haar vader in de autohandel stapte. Dertien jaar later pleegde haar vader zelfmoord. Nora, achttien jaar oud, besloot daarop naar Londen te vertrekken en daar als

danseres aan het werk te gaan, nadat ze dans- en spraaklessen had gevolgd. Ze werd al snel een van de geliefde meisjes in het populaire en exclusieve Londens Café de Paris, dat door kunstenaars, politici en welgestelden werd bezocht. Ze werd aangesteld als *dance hostess* en trok de aandacht van welgestelde mannen. The Guardian omschreef haar ooit als onnozel en extravagant maar met onmiskenbare charme, op zoek naar een rijke echtgenoot, zoals haar voorbeeld Marilyn Monroe deed in de film *Gentlemen Prefer Blondes*. En ze had succes: Clement Scott Callingham viel voor haar charmes. Zijn handel in wijnen en andere dranken had hem geen windeieren gelegd. Ook had hij een tiental pubs in Londen. In 1938, op 32-jarige leeftijd, trouwde Norah met de dan 45-jarige Callingham. De Tweede Wereldoorlog liet diepe sporen na: Norah was actief in de hulpverlening aan getroffenen en Clement verloor zowel zijn oudste zoon (bij Arnhem) als een broer. Dit was voor hem teveel en in 1945 overleed hij, Norah met groot verdriet achterlatend en met flink wat aandelen in zijn bedrijven, een berg geld en een zootje.

Al snel volgde een tweede huwelijk, met de 69-jarige miljonair Sir William Collins. Hij was onder andere voorzitter van het gerenommeerde warenhuis Fortnum & Mason. Twee jaar later, in 1947, overleed hij al. Niet tot verdriet van Norah, want het huwelijk was onstuimig geweest en in haar memoires geeft ze toe dat ze hem trouwde om zijn geld. Norah was nu de rijkste Engelse weduwe. Een goed jaar later trouwt ze al haar derde miljonair, de tien jaar oudere Sir Bernard Docker. Hij had al een glansrijke carrière achter de rug en was geridderd toen hij voorzitter was van het Westminster Hospital. Nu was hij directeur van de Birmingham Small Arms-fabriek (BSA) en dus ook van Daimler en Hooper. Norah en Bernard werden in korte tijd niet alleen het rijkste maar ook het voornaamste societypaar in het naoorlogse Verenigd Koninkrijk. Norah leefde zich volledig uit in de hoogste kringen door het organiseren van feesten, het dragen van extravagante kleding en het maken van verre reizen. Sir Bernard had het grootste Engelse jacht aangekocht, de *Sherema*, met veertig man personeel, waar *royals* werden uitgenodigd voor hun feesten, al dan niet op de Middellandse Zee. Maar ook liet ze zich van haar goede kant zien door bijvoorbeeld 45 Britse mijnwerkers op de boot uit te nodigen voor een *Champagne Cruise* nadat ze de erbarmelijke omstandigheden had gezien waarin de mijnwerkers hun werk moesten doen.

Toch was er ook kritiek. Engeland krabbelde op in de naoorlogse periode en de rijkdom die Norah etaleerde paste daar niet bij. De pers smulde er echter van, zeker toen er openlijk ruzie ontstond met Prins Rainier en Grace Kelly van Monaco. Er zouden meerdere incidenten zijn geweest, onder andere tijdens de

huwelijksplechtigheid van Rainier en Grace Kelly. Ook zou Norah tijdens een gala-avond voor het Rode Kruis in Monte Carlo een kelner hebben geslagen, de club uitgezet zijn en later de Monegaskische vlag verscheurd hebben uit woede omdat haar zoon niet was uitgenodigd voor de doopplechtigheid van Prins Albert. Reden voor Prins Rainier om haar de toegang tot Monaco te ontfagen. Het geeft een beeld van de persoon Norah Docker.

Norah in de Gold Car

Met het autobedrijf Daimler ging het intussen minder goed. Nog steeds waren de *royals* goede klanten, maar de auto's waren verouderd. Norah haalde haar man over om haar een functie te geven binnen het bedrijf. Ze kreeg de zeggenschap over de ontwerpafdeling bij Hooper om de Daimlers te moderniseren en een bredere markt aan te spreken, vooral voor de rijke clientèle. Ze pakte haar nieuwe taak voortvarend op en uiteindelijk zijn er bij Hooper vijf *one-off* Daimlers met haar signatuur ontstaan. De eerste was in 1951 de Gold Car. Alle verchromde onderdelen werden vervangen door gouden exemplaren en op de zijkanten werden zeventuizend bladgouden sterren aangebracht. Binnenin beheersten kristal, de mooiste stoffen en speciale aircosystemen het interieur. Daarna volgden in 1952 de Blue Clover, in 1953 de Silver Flash en in 1954 de Star Dust. Het was op de stand van Hooper tijdens de *Earls Court Motor Show* van 1955 dat de *Golden Zebra* wereldkundig werd gemaakt. Het tijdschrift *The Motor* beschreef Hoopers meesterwerk: 'Het jaarlijkse pronkstuk op de Hooper-stand is inmiddels bijna een traditie op de autoshow. De show zou niet de show zijn die hij is zonder een nieuwe *Docker Special* om de wereld te laten zien dat Groot-Brittannië vandaag de dag ontwerpers en vakmensen heeft die de beste ambachtlieden uit het verleden kunnen evenaren of zelfs overtreffen'. Voor al deze speciale Daimlers werd alles uit de kast gehaald. De *Golden Zebra*, die in het Louwman Museum staat, is volledig bekleed met zebrahuid en dashboard en andere onderdelen zijn gemaakt van ivoor. Toen Norah gevraagd werd: 'Waarom zebrahuid?', antwoordde ze met een nonchalante toon: 'Omdat nerts te warm is om op te zitten.'

Met de verkopen van Daimlers ging het inmiddels niet beter. Daimlers werden nu gezien als te extravagant en vulgair. Dan besluit ook het Britse Koningshuis over te stappen van Daimler op Rolls-Royce. Door het uitgavenpatroon van de Dockers en de negatieve publiciteit werd ook BSA noodlijdend en werd Sir Bernard ontslagen als directeur van de Midland Bank. Onderzoek naar de uitgaven van de Dockers bracht aan het licht dat veel privé-uitgaven als bedrijfskosten werden opgevoerd. Zo werd het kasteel in Wales dat ze in 1950 kochten gerestaureerd met geld van BSA. Op 1 augustus 1956 werd het stel uit hun functies ontslagen en bezittingen, waaronder de speciale auto's, verkocht om te redden wat er te redden was. Desalniettemin verdween

Golden Zebra

Het dashboard van de Golden Zebra

De Daimler Star Dust

Hooper in 1959 en verkocht BSA Daimler in 1960 aan Jaguar. Jaguar bouwde de laatste echte Daimler (de DS 420) van 1968 tot 1992 en gebruikte vervolgens tot 1997 de naam Daimler als aanduiding voor de luxere Jaguar XJ-modellen, herkenbaar aan de geribbelde grill, net als vroeger.

Daimler DS 420

Bernard en Norah vluchtten min of meer berooid naar Jersey en later naar Mallorca. Wanneer Bernard Alzheimer krijgt keren ze terug naar Engeland, waar hij werd opgenomen in een verpleegtehuis. In 1978 overleed Bernard en Norah overleed in 1983 op 77-jarige leeftijd verbitterd en eenzaam in een kamer in het niet zo chique Western Hotel in Londen. Veel geld voor de begrafenis was er niet, maar er kwamen 'gelukkig' ook nog maar 29 mensen afscheid van haar nemen.

Na verschillende eigenaren belandde de Golden Zebra Daimler in de Verenigde Staten. In 1988 kwam hij terug in Engeland waar hij grondig werd gerestaureerd, waarbij (helaas) het originele ivoren dashboard werd vervangen. Het Louwman Museum bezit de Golden Zebra sinds 2006. Recent ontving het museum de nu 87-jarige Martin Moss. Als zeventienjarige leerling-bekleder werkte hij in 1954 aan de Golden Zebra. Hij mocht het interieur van de Docker Daimler met zebrahuiden bekleden. Aanvankelijk waren de huiden te dik en moesten ze terug naar de leverancier om afgeschraapt te worden. Daarna was het materiaal net zo plooibaar als gewoon leer, vertelde hij. Hoewel de auto jaren geleden volledig was gerestaureerd, was het voor Moss allemaal heel herkenbaar. De geur van zebrahuiden is kennelijk heel apart en die geur is in de auto nog steeds aanwezig. Moss had de Golden Zebra nooit helemaal af gezien en het was dan ook tijdens het bezoek aan het Louwman Museum dat hij pas na 71 jaar zijn project terugzag.

- *Autobiografie Norah: The Autobiography of Lady Docker, uitgegeven in 1969 door W.H. Allen*
- *Louwman Museum in Den Haag. De nadruk ligt op historie van 'het automobiel' in zijn algemeen. (www.louwmanmuseum.nl)*
- *Het National Motor Museum in Beaulieu, Engeland. Beschikt over meer dan 250 voertuigen die het verhaal vertellen van autorijden in Groot-Brittannië vanaf de pioniersjaren in de jaren 1890 tot vandaag. (<https://www.beaulieu.co.uk/attractions/national-motor-museum>)*
- *The British Motor Museum herbergt de Jaguar Heritage Trust, waaronder ook Daimler valt. Het is gevestigd in Gaydon, Warwickshire, Engeland. (www.jaguarheritage.com)*

DE SCHONHEID CENTRAAL

De bosuil van Huize Beresteyn

Guido Aijkens (foto's) en William Segers (tekst)

Sinds de Coronatijd wandel ik, hiertoe mild aangespoord door mijn vrouw, minstens een paar keer per week langs Huize Beresteyn aan de Leidseweg in Voorschoten. Een intrigerend gebouw, met een bijzondere geschiedenis. In Museum Voorschoten aan de Voorstraat in Voorschoten kun je een brochure van Jane Koopstra-Kraal kopen over de geschiedenis van Beresteyn. In deze brochure wordt beschreven dat Jonkheer Hugo van Beresteyn in 1833 het desbetreffende perceel kocht en met de bouw begon van

Huize Beresteyn. Het jaar daarop was het klaar. Er was bij de aankoop al een tuin met klassiek achttiende- en negentiende-eeuwse kenmerken, met onder andere een kruisvijver en een slingervijver. Verder was er op het terrein achter het huis een grot te vinden (een *folly* of hermitage). Hugo van Beresteyn was klaarblijkelijk nogal een financiële losbol, want in 1846 moest hij het huis om financiële reden verkopen. Volgens Marloes Wellenberg (zie aan het eind van dit artikel) verhuisde hij noodgedwongen 'naar een klein huurhuis in Rijswijk'. Dat moet toch een pijnlijke landing zijn geweest voor Jonkheer Hugo.

Beresteyn in oude glorie

In 1893 kwam Beresteyn in handen van H.H.G. Wullings (ik denk niet dat die een roepnaam had) die er een chique kostschool begon met een HBS-opleiding, het Instituut Wullings. Wullings had er stevig de wind onder. Zijn motto was: 'Tucht baart Vrucht'. In 1909 werd hij overigens pas officieel eigenaar van Beresteyn. In de periode 1945-1954 zaten de paters Kapucijnen in Beresteyn. Zij hadden daar een seminarie. Vervolgens ging dit over naar de Congregatie van de Montfortanen, die dit van 1954-2001 in hun bezit hadden. Tot 1970 was hier een seminarie. Ik ben er zelf ergens in 1967-1968 ook een keer op bezoek geweest met mijn klasgenoten van de St. Jansschool uit Leidschendam. We werden er gastvrij ontvangen. Er werd nog een voetbalwedstrijdje met de leerlingen van het seminarie georganiseerd. Achteraf denk ik dat dit een (overigens niet geslaagde) poging was om leerlingen voor het seminarie aan te trekken.

De grot

Ik sluit niet uit dat *De tolk van Java* van Alfred Birney ook voor een deel in Beresteyn speelt. Hierin beschrijft hij (vanaf pagina 216) dat hij in een internaat in Voorschoten terecht komt. Aan de Leidseweg, maar dan op nummer 96-98 en niet op nummer 191 (het nummer van Beresteyn). Op nummer 96-98 was (volgens ChatGPT) historisch echter geen internaat of kostschoolgebouw gevestigd, maar was het adres van de Sint-Laurentiuskerk en pastorie (aan de andere kant van de Leidseweg). Toch heb ik sterk de indruk dat het in de roman van Birney om beschrijvingen van Beresteyn gaat.

In de brochure van Koopstra-Kraal wordt ook melding gemaakt van Pater Schrama. Die heb ik persoonlijk gekend. Hij was een paar jaar (tot 1971) mijn godsdienstleraar op het Veurscollege in Leidschendam. Een aimabele, bevlogen man, die zijn uiterste best deed om zijn leerlingen te boeien met zijn lessen. Ik wist dat hij (als lid van de Congregatie van de Montfortanen) op Beresteyn woonde, maar niet dat hij er een prachtige tuin begonnen was, die tot het vertrek van de laatste paters 'een klein lustoord was'. Pater Schrama was tussen 1981 en 1991 directeur van de Bond Zonder Naam. In 1983 kwam de Bond als huurder naar Beresteyn. Mijn moeder was haar leven lang lid van de Bond Zonder Naam. Jarenlang had ze elke maand een nieuwe (stichtelijke) spreuk van de Bond opgehangen aan de binnenkant van de wc-deur. Als je op de wc ging zitten, viel onvermijdelijk je oog erop. Na wc-bezoek in dubbel opzicht verlicht weer verder, was haar filosofie vermoedelijk.

Na het vertrek van de Montfortanen in mei 2001 bood het huis onderdak aan diverse stichtingen, kunstenaars en buitenlandse werknemers. Het jaar daarop werd Beresteyn officieel een gemeentelijk monument. Deze status heeft betrekking op de voorgevel, de vijver aan de weg en de voortuin met oprijlaan en de grot. In 2009 kwam het huis en het terrein in het bezit van de ontwikkelaar Amvest. Na jarenlange vertraging zijn hier in drie blokken luxe koopappartementen en penthouses gebouwd. Op de plek van het oude landhuis, waarbij alleen de historische gevel

van het oude pand behouden is gebleven, kwam Het Gastenhuis Voorschoten, een kleinschalige woonvoorziening voor mensen met dementie.

Vorig jaar zomer zag ik aan de Leidseweg, aan de voorkant van het landhuis (dus eigenlijk de kant van de resterende voorgevel), drommen mensen staan met camera's met teledenzen. Hoog in een boom was een bosuil gespot. Gelukkig waren de hekken dicht, zodat de bosuil niet helemaal gestoord werd. In januari zag ik weer iemand met een camera met teledenzen. Die moest daar toch voor de bosuil staan. Zou de bosuil, ondanks alle drukte rond de verbouwing, sloop en bouw die er was geweest, toch stand hebben gehouden? Ik liep naar de fotograaf toe en vroeg of het gelukt was om de uil te fotograferen. 'Ja' antwoordde hij, en hij liet me het schitterende resultaat zien. Ik liep vijftien meter verder en keerde toen onmiddellijk weer terug. Guido Aijkens, de fotograaf, vertelde me dat hij een enthousiast vogelaar is. En dat hij bereid was om zijn foto's ter beschikking te stellen van *De Schoonheid Centraal*. Het resultaat kunt u hierna bewonderen.

Over Beresteyn

Jane Koopstra-Kraal: Huize Beresteijn. Een geschiedenis van beren en burgers. Uitgave van de Vereniging tot Behoud van Oud, Groen en Leefbaar Voorschoten

Marloes Wellenberg: Een nieuw hoofdstuk voor Beresteijn. Op de website Geschiedenis van Zuid-Holland. <https://www.geschiedenisvanzuidholland.nl/verhalen/verhalen/een-nieuw-hoofdstuk-voor-beresteijn/>

De bosuil

Dik van der Meulen

De steenuil is mijn favoriete uil, maar de uiligste uil van Nederland is de bosuil. Hij jaagt op muizen, slaapt overdag en roept 'Oehoe!', luid en helder door de nacht, zoals het hoort. En daarmee bedient hij zich van de naam van een andere uil. De oehoe zelf, *Bubo bubo*, brengt het niet verder dan een schor 'Hoe!'. Met vogelnamen gaat het wel vaker mis: de ijsvogel die alles kan verdragen behalve ijs, de scholekster die geen ekster is en ook geen schol eet, de zeearend die heel gelukkig is in binnenwateren, de grasmus die aan de mussen niet verwant is en met gras al even weinig te maken heeft. Je zou een nationaal comité willen oprichten om hier wat aan te doen.

De naam bosuil is overigens niet zo slecht gekozen, want hij houdt echt van bos, waar de steenuil geen

De bosuil

speciale voorkeur voor keien heeft en de kerkuil niet alleen in godshuizen broedt (in Engeland, waar ze weten dat hij graag in schuren huist, heet hij trouwens *barn owl*). Gelukkig hoor je de bosuil ook vaak in parken en bosschages.

In de schemering kun je hem ook wel eens zien, als hij met zijn kenmerkende afgeronde uilenvleugels van de ene boom naar de andere vliegt. Overdag kunnen zangvogels de aanwezigheid van een uil verraden. Een bosuil kan ook (kleinere) vogels eten, en dat weten ze. Gevaarlijk is hij bij daglicht niet, maar ze houden hem graag uit de slaap. De beste manier om een bosuil te zien is goed luisteren naar bevindingen van andere wandelaars. Vaak is er wel iemand die de rustplaats van een bosuil weet.

Zo kwam ik vorige zomer in Caprera terecht, een wandelgebied in het Bloemendaalse binnenduin, tien minuten fietsen van mijn Haarlemse huis en niet ver van de bescheiden villa waar lang geleden Jac. P. Thijssse heeft gewoond. Daar zou een bosuil zitten, zo vernam ik van de schrijfster Nicolien Mizee. De mevrouw van de kassa van Caprera – entree één euro – bleek ervan op de hoogte. ‘Het is een mannetje,’ zei ze. ‘Maar het vrouwtje is in de buurt.’ Ik vroeg me af hoe ze dit wist; ik kan bij uilen het verschil niet zien. Zonder veel moeite vond ik de boom waar hij zou moeten zitten. Daar stonden een paar mensen met een verrekijker die me een ondiepe holte aanwezen, ergens tussen de klimop. En ja hoor, daar zat hij. Hoewel de schemering nog niet was ingevallen, was hij wakker – min of meer, want hij keek ons met half geloken ogen aan. Thuisgekomen zocht ik in mijn exemplaar van *Het Vogeljaar* naar wat Thijssse in 1904 over bosuilen te zeggen had. Veel was het niet, maar het is toch het citeren waard:

‘Den diksten uilekop heeft de boschuil, een mooie groote uil, die veel warm roodbruin in zijn kleed heeft, een tint, die je bij onze andere uilen mist. Vooral het wijfje is zeer rossig, ’t mannetje is op den rug meer grijs. Je krijgt ze weinig te zien, maar toch broeden ze hier en daar door ons heele land heen, zelfs in de veenstreken, als er maar genoeg oude boomen zijn. ’t Is dan niet moeilijk, in den broedtijd hun aanwezigheid te constateeren, want ze roepen den heelen nacht en ook wel overdag zeer vol en welluidend hun: ‘hoe, hoe, hoe, hoehoe!’

Persoonlijk vind ik de kop van de oehoe nog wat dikker dan die van de bosuil, maar de oehoe broedde in de dagen van Thijssse niet in Nederland. Nu wel, volgens Sovon Vogelonderzoek zouden er al meer dan honderd broedparen moeten zijn. Meer daarover misschien in een volgende aflevering van *De Schoonheid Centraal*.

De bosuil in Capera

DE SCHONHEID CENTRAAL

De tuin van Nans: Een mooie dag in mei

Nans Spieksma

Het is een mooie dag in mei. Het voelt al 's zomers. De tuinier zit in de tuinstoel en kijkt naar zijn tuin. Hij ziet hoe alles is gedaan om de tuin in deze zomer mooier dan ooit te laten zijn.

Eerst natuurlijk de bollen en de vroegbloeiende planten en struiken om in de stemming te komen. En in maart waren er al bladknoppen en soms zelfs al bloemaankondigingen. Het plezier van het dagelijks volgen van de weg naar de ontknopning is spannend en maakt blij.

En nu, in zijn tuinstoel, dit alles overdenkend, ziet hij in de vijver hoe een larve van de libelle langs de stengel van een waterplant omhoog is geklauterd. Achter zijn kop, hoog in zijn rug, werkt de libelle zich uit zijn cocon. Hij rust uit. Dan pompt hij zijn vleugels op zodat ze uitstaan. En nu wacht hij tot de zon hem heeft gedroogd en hij klaar is om te vliegen. Dit alles ziet de tuinier.

Wat vooraf ging in de tuin, wat hier voor zijn ogen gaande is en al het moois dat nog gaat komen: dat is het geluk van de tuinier.

Boekhandel Roelants: van links bolwerk De Oude Mol tot kwaliteitsboekhandel met breed aanbod

William Segers en Geert van der Meulen

Het interview over Boekhandel Roelants, aan de Van Broeckhuysenstraat in Nijmegen, vond eind oktober 2025 plaats, waarbij de vier geïnterviewden en de twee interviewers aan een lange tafel zaten, alsof je even terug in de tijd ging naar de vergaderingen van het toenmalige collectief De Oude Mol. Wie zaten aan die tafel? Julius Roelants (1994), sinds 2022 de eigenaar, zijn vader Wouter Roelants (1954), van 1994-2022 eigenaar, Margreet Holterman, diverse functies bij de SUN en De Oude Mol, en Sjef van de Wiel, van 1969-2007 zakelijk leider en directeur van de SUN. Hun verhaal begint met de oprichting in 1969 van de Socialistiese (later Socialistische) Uitgeverij Nijmegen (SUN). In 1970 tekende zich een conglomeraat af, waarvan de SUN het hart vormde, de productiekant in handen was van de drukkerij SSN (Stichting Studentenpers Nijmegen) en de afzetkant verzorgd werd door boekhandel De Oude Mol. Uitgeverij, drukkerij en boekhandel waren door personele unies met elkaar verbonden. De SSN is in 2000 in een groter geheel opgegaan (zie de link naar het Huis van de Nijmeegse geschiedenis, op het eind van dit artikel).

Van links naar rechts: Julius en Wouter Roelants, Sjef van de Wiel en Margreet Holterman

De Oude Mol ontleende zijn naam aan Karl Marx, die met de mol het proletariaat aanduidde, dat de instituties van de bourgeoisie zou ondergraven. Als geschiedenisstudenten uit de jaren zeventig (in Leiden, niet in Nijmegen) waren wij zelf ook zeer vertrouwd met de SUN. We hebben nog steeds veel boeken van de SUN in de kast staan, zoals de *Inleiding in de marxistische economie* van Ernest Mandel uit 1970. Dat was zelfs een bestseller voor de SUN met 50.000 verkochte exemplaren. *Via Idee en beweging. Bekommentarieerde bibliografie van de geschiedenis van socialisme en arbeidersbeweging in Nederland* (1972) van Ger Harmsen kwam je op het spoor van vele klassiekers op het gebied van de arbeidersbeweging en socialisme. De reprint van *De spoorwegstakingen van 1903. Een spiegel der arbeidersbeweging in Nederland* (1935) van A.J.C. Rüter was zo'n onmisbare klassieker.

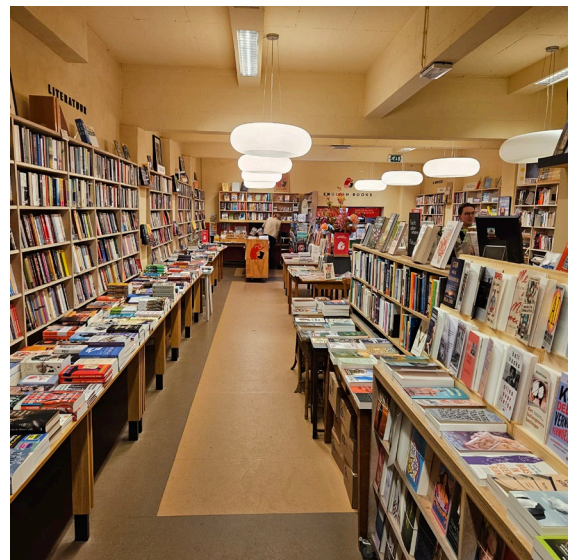
De SUN kwam voort uit de linkse studentenbeweging in Nijmegen. Het was de tijd van De Kritiese Universiteit, overgewaaid uit Berlijn. Veel (voormalig katholieke) studenten uit Brabant en Limburg waren hier enthousiast aanhanger van. René Danen beschrijft in zijn artikel *Drie decennia 'Kritiese Universiteit'* uit 1992 dat deze steeds meer steun kreeg van docenten en bestuurders van de universiteit. In Nijmegen werd de toenmalige rector magnificus 'de Rode Baron' genoemd. De ontwikkeling in Nijmegen stond niet op zichzelf. Sjeff van de Wiel wijst bijvoorbeeld op de Kruit, de Kritiese Uitgeverij Tilburg. Binnen de Amsterdamse studentenvakbond (de 'grondraad', de asva) ontstond de Socialistische Uitgeverij Amsterdam (SUA), die de Amsterdamse SUN moest worden.

In de jaren tachtig liep de verkoop van de linkse boeken terug. Van de Wiel geeft aan dat de SUN zich op non-fictie bleef richten. Zij gingen bijvoorbeeld boeken over Franse mentaliteitsgeschiedenis uitbrengen: Bloch, Vovelle, Corbin en Ariès. Om financieel te overleven, hadden ze ook een tijdje fietskaarten uitgegeven onder het imprint Dwarsstap. De SUN werd in 2002 overgenomen door uitgeverij Boom en werd een imprint (een handelsmerk zonder zelfstandige uitgeverij) van Boom.

In 1994 ging De Oude Mol failliet. Wouter nam de Oude Mol voor 80.000 gulden over. 'Die had ik snel terugverdiend'. Dit was de start van een nieuwe periode als kwaliteitsboekhandel, niet ideologisch gedreven. Daar waar nodig werd er gesaneerd door Wouter. Er waren in een bepaalde periode zelfs drie vestigingen. Naast de Van Broeckhuysenstraat ook een winkel in het

Boekhandel Roelants, aan de Van Broeckhuysenstraat in Nijmegen

pand van het arthouse en horecabedrijf LUX (2008-2015) en één op de Campus van de universiteit (2015-2020). Uiteindelijk was met succes gekozen voor concentratie op de Van Broeckhuysenstraat .

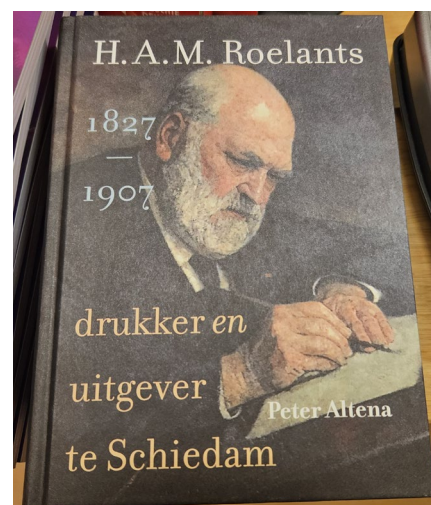
In de winkel staan ongeveer 15.000 boeken. De verhouding tussen fictie en non-fictie bedraagt ongeveer 50-50%. De online-afzet is verdubbeld en bedraagt nu 40% van de omzet. Het klantenbestand wordt jonger, maar twee derde van de klanten is nog boven de 50. Bij de jongeren speelt ongetwijfeld een rol dat leden van studieverenigingen korting krijgen en wel 17% op internationale boeken en 10% op Nederlandse studieboeken. Boeken in buitenlandse talen, vooral in het Engels, zijn belangrijk en vormen 20% van de omzet.

De band met de klanten wordt versterkt door gemiddeld eens per twee weken evenementen in de vorm van lezingen, signeersessies en boekpresentaties te organiseren. Er is ook een leesclub met hoogleraren ('De lezers'). En misschien trekt het verhuren van het vrijstaande landhuisje van Wouter in de Ardennen ook weer klanten aan. Het lijkt in ieder geval een goede plek om lekker te gaan lezen. Met ingang van 2026 heeft Roelants ook een tweedehands aanbod. In eerste instantie alleen online en op verzoek, later ook in de boekhandel. Het gaat dan voornamelijk om literatuur, filosofie, geschiedenis, maatschappij en kunst. In de ramsj liggen ongeveer 1500 boeken, die ook digitaal ontsloten zijn. Een belangrijk deel van het aanbod is afkomstig van

Boekhandel Steven Sterk uit Utrecht. Julius (jarenlang de jongste boekwinkelleigenaar van Nederland) is een belangrijke motor achter de digitalisering van het boekenaanbod. Op Boekwinkeltjes.nl, hoewel dat vooral bekend is om zijn tweedehands aanbod, stonden eind februari in totaal maar liefst 10.279 boeken van Boekhandel Roelants. Maar dat zijn nieuwe boeken. Zij versturen hun boeken zoveel mogelijk met de Velocity-fietskoeriers. 'In Nijmegen willen we zelf ook weleens langsfietsen.'

Roelants is niet alleen een boekhandel, maar geeft zelf ook boeken uit, al dan niet met anderen. Het gaat dan bijvoorbeeld over geschiedenis (*Vervolging, verzet en repressie, Nijmegen 1933-1945*), Indonesië (*Terug naar Lombok. Verhaal van een nooit gedroomde reis*, door Fons Strijbos), bundeling van columns (*Tegen het kwakdenken*, door Jan Paalman), muziek (*Muziek onweersstaanbaar als de zee: Claude Debussy (1862-1918)*), schrijvers (*Een zondagmiddag met J.J. Voskuil. 27 Meest Academische reacties op het Bureau*) en de lokale geschiedenis van een winkelstraat (*Grotestraat*, door Willem Jan Pantus). De familie Roelants handelt hiermee in lijn met hun oude tradities. Al in 1846 richtte Julius' betovergrootvader H.A.M. Roelants een uitgeverij en later ook drukkerij op, gevestigd in Schiedam. Beroemde uitgaven zijn de dichtbundel *Snikken en Grimlachjes* van Piet Paaltjens en de eerste vertalingen van Charles Dickens. In de Tweede Wereldoorlog werd hier ook illegaal *Het Parool* gedrukt.

Julius is een waardig opvolger van Wouter. De boekwinkel draait prima. Roelants heeft zeven mensen in dienst (voor een deel parttime). Tot slot is het mooi om te wijzen op het volgende statement op hun website: 'Wij zijn trots op onze zelfstandigheid. (...). Wij zijn nadrukkelijk geen lid van een inkooporganisatie, zoals Libris of Bruna. Wij hopen dat nog vele jaren zo te houden...'. Julius selecteert zijn boeken zelf via het Centraal Boekhuis of rechtstreeks bij kleinere zelfstandige uitgeverijen. De winkel is elke dag open. Wouter helpt nog op zondag. Echte liefhebbers stoppen nooit.

Boekhandel Roelants

Van Broeckhuysenstraat 34 - Tweede Walstraat 7

6511 PJ Nijmegen

Telefoon: [024-3221734](tel:024-3221734)

Mail: roelants@roelants.nl

Openingstijden

Ma: 11.00 - 18.00

Di: 10.00 - 18.00

Wo: 10.00 - 18.00

Do: 10.00 - 18.00

Vr: 10.00 - 18.00

Za: 10.00 - 17.30

Zo: 12.00 - 17.00

Bronnen

https://www.huisvandenijmeegsegeschiedenis.nl/info/Socialistische_Uitgeverij_Nijmegen

Cees Willemsen: De marxistische erfenis van het Aggiornamento: Socialistische Uitgeverij Nijmegen 1969–1983. Uitgeverij Roelants. 2022.

Jos Palm: Een lange tussenstop. Recensie van Cees Willemsen: De marxistische erfenis van het Aggiornamento: Socialistische Uitgeverij Nijmegen 1969–1983. De Groene Amsterdammer, 22 maart 2023

Ruud Abma: Een zaak van lange adem / Hoe een Nijmeegs boekenimperium de studentenbeweging overleefde. 2019

René Danen: Drie decennia 'Kritiese Universiteit'. "De Andere Krant", een uitgave van de LSVb, oktober 1992

Lisa Kuitert: 'Wij wilden uit die stencilcultuur'. In gesprek met Sjef van de Wiel (uitgeverij SUN). De Boekenwereld, jrg. 25 (2008-2009)

De stemming kan zo maar ineens omslaan bij Jo Mulkers van De Tijd Hervonden, Hasselt's eigen Fawltly Towers

William Segers

Het begon nog zo leuk. Mijn vrouw en ik hadden het KultuurHuis De Tijd Hervonden (de K is geen spelfout van mij) vorig jaar september bij toeval ontdekt tijdens een wandeling in Hasselt. Het KultuurHuis deed aan kunst, presenteerde een selectie van boeken en er werd ook nog koffie en wat drank geschonken. Zoiets verdient meer aandacht. De eigenaar, Jo Mulkers, vond het gelijk een goed idee om hem in maart van dit jaar te interviewen. Ik had hem het Kerstnummer gestuurd om een indruk te geven van het magazine. Hij reageerde daar kort maar heel vriendelijk op: 'Geachte. Dank voor de interesse. Las je bijdragen. Fijn initiatief! Achting'. Daar rij je toch graag 200 kilometer voor om zo'n man te interviewen, denk je dan.

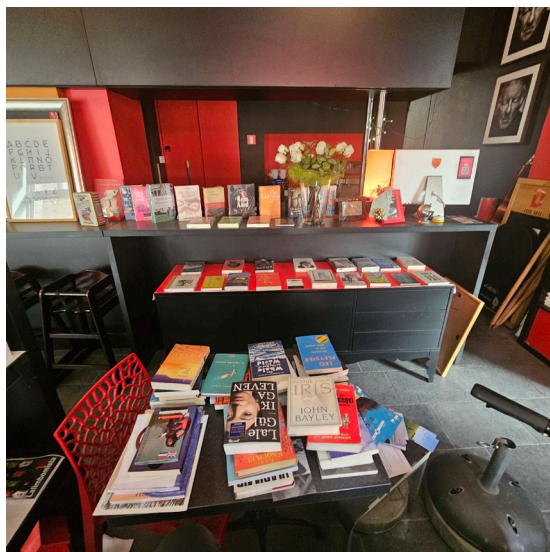
Nu viel het niet zo mee om het interview via internet voor te bereiden. De huidige website bevat alleen de naam van het KultuurHuis, het adres, het telefoonnummer en een kaartje met de ligging. Maar geen inhoudelijke informatie. Er was wel een oud document met inhoudelijke informatie (zie bronvermelding aan het eind van het artikel). Is er wat in de tussentijd veranderd, is die informatie nog actueel? Dus ik begon te vragen of het KultuurHuis nog steeds een literair café, met een kunstgalery en een boekhandel was. Jo keek me wat verstoord aan: 'Daar hebben

we het vorig jaar toch al over gehad?’ ‘Ja zeker en omdat het zo’n mooi verhaal was, kom ik er in dit interview op terug’, probeerde ik nog de eerste klip in dit interview te omzeilen. Maar het was al duidelijk: de wittebroodsweken van Jo en mij waren voorbij.

Het KultuurHuis is het atelier van Jo. Er zijn boeken te krijgen. Een selectiecomité van vier mensen kiest regelmatig boeken om het boekenaanbod te vernieuwen. Bezoekers kunnen de boeken ter plaatse lezen en desgewenst zelfs omruilen voor eigen boeken. Het is ook mogelijk om boeken te bestellen. ‘Hoe belangrijk zijn die boekverkopen?’, vraag ik. ‘Het gaat uiteraard niet om het geld’, antwoordt Jo bits. Het enige doel is lezen te bevorderen en mensen tot lezen aan te zetten. Prachtig natuurlijk.

In het KultuurHuis kun je koffie krijgen en een lunch. Er zijn ook kleine maaltijden te bestellen. Ik zat er rond het middaguur en ik zag de klanten vooral aan de koffie. De galerie is er voor eigen projecten. Jo heeft goed nagedacht over de presentatie van die projecten. De meeste galeriën hebben vaak witte muren. Jo heeft bewust gekozen voor rode en zwarte wanden. Het gaat erom de kunstvoorwerpen terloops te etaleren. En dan eens te kijken: wat zien de mensen eigenlijk. De galerie als speurtocht, zonder twijfel een zeer originele benadering. Een verzameling vogelhuisjes staat overigens als uitzondering op de regel tegen een oranje wand te pronken.

Er was een tijd dat er nogal wat evenementen plaatsvonden in het KultuurHuis. Op de oude website is een agenda opgenomen waaruit blijkt dat het meest recente evenement de onthulling van het beeld van de (heilige?) Zwarte Non was, op 22 maart 2020. De figuur van de Zwarte Non was een leidraad voor de historische roman *De odyssee van Pedro en Luisao* door Joris Tulkens. De keramist Piet Stockmans zou zijn beeld van haar onthullen in het KultuurHuis. Als je doorklikt op de agenda zie je vervolgens dat dit evenement was afgelast. Ik heb Jo niet meer kunnen vragen wat daar de reden van was. Ik heb nog wel kunnen vragen waarom er tegenwoordig minder evenementen lijken te zijn. Daar kwam niet zo’n duidelijk antwoord op. Hij wees er wel op dat er regelmatig presentaties zijn van kunstenaars. Om dat te illustreren geeft hij mij ansichtkaarten van beeldende kunstenaars die al wat langer geleden klaarblijkelijk hebben geëxposeerd, zoals Jo Klaps (2010), Johan Tahon (2011), Liesje Reyskens (2013) en Carll Cneut (2014). In december 2023 werd wel het 15-jarig jubileum van het KultuurHuis gevierd. Jo vertelde trots dat hij twee foto’s heeft van de Vlaamse fotograaf Stephan Vanfleteren (geboren 1969). Het zijn aangrijpende foto’s van de laatste jaren van Hugo Claus. ‘Bijna iedereen loopt er aan voorbij’, conform zijn presentatiestrategie. Vanfleteren associeert zichzelf met de twee foto’s in het KultuurHuis. Hij maakt overigens schitterende zwart-witfoto’s. ‘Schoonheid is een subjectief begrip. Het gaat meer om het narratief dan om de schoonheid zelf’, zegt Jo tegen mij. Een typering die zonder meer op een van zijn zwarte wanden gespijkerd kan worden.

De uitstalling van de boekenselectie

En dan gaat het mis. Ik zet nog eens voor mezelf op een rijtje wat Jo zoal doet: Een KulturHuis waar vooral 's ochtends koffie met misschien een glaasje gedronken wordt, boeken waar vrijwel niets aan wordt verdiend en een galerie waar de kunstvoorwerpen vooral in een camouflage-opstelling worden gepresenteerd. Ik kom dan tot de Fatale Vraag (die eigenlijk bedoeld was als een opmaat voor een compliment over zijn altruïstische keuzes): 'Lukt het je om jezelf te bedruipen?' Als door een wesp gestoken staat Jo plotseling op: 'Echt zo'n Vlaamse vraag: Wat schuift het?' En vervolgens: 'We gaan afronden'. Afronden?? We waren nog maar net begonnen met het interview. Jo begint ijverig de nog resterende klanten in het KulturHuis te bedienen. Ik zit het met verbijstering gade te slaan. Met verdubbelde inzet gaat hij de tafels afruimen in een inmiddels bijna leeg KulturHuis en duikt vervolgens onder achter de toonbank, achter de stapels met kopjes.

Ik kijk nog eens rond en maak wat foto's. Mijn oog valt op een geplastificeerd tekstje dat hij mogelijk voor mij had klaargelegd. De tekst is te belangwekkend om u te onthouden: 'Al bijna 15 jaar werpt het KulturHuis De Tijd Hervonden langs de Witte Nonnenstraat in Hasselt zich op als het socio-culturele epicentrum in Limburg. Met tentoonstellingen, film, theater, boekbesprekingen, performances, *interviews* [cursivering van mij – William Segers], ... werd/wordt haar opzet vormgegeven. Met het uitgeven van een academisch tijdschrift *De Coöperatieve Courant* (www.decooperatieve.be) worden maatschappelijke thema's door academici en experts geanalyseerd. Met het uitgeven van de krant *Het Belang van Loon* (www.hetbelangvanloon.com) wordt het politieke reilen en zeilen in Hasselt en bij uitbreiding onze provincie op satirische wijze tegen het licht gehouden.' De website van De coöperatieve courant blijkt grotendeels onleesbaar (maar dat zou natuurlijk heel goed ook de bedoeling kunnen zijn). De beschreven evenementen bestrijken alleen de periode 2017-2020. Er moet ergens de klad in zijn gekomen. *De Stadskrant Het Belang van Loon* blijkt daarentegen gelukkig nog volop te publiceren. *De Stadskrant* wordt volgeschreven door een zekere Jo Van Mulcken. Nou, je hoeft toch geen Sherlock Holmes te zijn om te raden dat daar onze eigen Jo achter schuilgaat. Het laatste artikel is een interview van Jo met burgemeester Seef Vandetut (een lollige woordspeling op Steven Vandepuut die sinds 2019 burgemeester van Hasselt is). U moet zelf maar eens op de website kijken als u nieuwsgierig bent. De humor is wat voor ingewijden, maar ik sluit helemaal niet uit dat naast Jo zelf er nog wel andere liefhebbers zijn die hier hard om hebben moeten lachen.

Ik loop na ruim een kwartier naar Jo in zijn schuilplaats toe en vraag waarom hij nou ineens zo boos reageerde. Zou hij nog tot een vervolg te bewegen zijn? Hij staart me alleen wat schaapachtig aan. Ik word kwaad en bijt hem toe dat het verdomme toch stijlloos is om iemand helemaal uit Nederland te laten komen voor een interview en vervolgens om zoiets ineens het gesprek af te breken. 'Er wordt hier niet gevloekt', zegt hij, met een trotse blik van: Zo broeder, steek die maar in je zak. Die komt niet meer achter zijn kopjes vandaan, dat is duidelijk. Ik draai mij om en zie ineens de twee foto's van Hugo Claus hangen. Ik wil daar foto's van maken, ter illustratie van Jo's narratief. Jo springt ineens uit zijn schuilplaats tevoorschijn: 'Die zijn niet voor publicatie!'. Bij ja, ook dat nog. Op de website van Vanfleteren zijn ze overigens probleemloos te vinden (doorklikken op portrait-artists).

Ik hoop dat ik u met dit artikel niet ontmoedigd heb om zelf ook eens een bezoek aan het KulturHuis te brengen. Het veiligste is om dat 's ochtends te doen. En ja, als u het aandurft om met Jo een praatje te maken, weet u inmiddels dat hij zijn eigen variant heeft van het motto van John Cleese in de aflevering 'The Germans' van *Fawlty Towers*: 'Don't mention the war'.

KulturHuis De Tijd Hervonden

Witte Nonnenstraat 8

3500 Hasselt

Tel (0032)011 75 89 02

Mail: de.tijd.hervonden@telenet.be

Website (nieuw): <https://www.detijdhervonden.be/>

Website (oud): <https://www.detijdhervonden.be/oud/Welkom.html>

<https://www.stephanvanfleteren.com/> (de website van de fotograaf Stephan van Fleteren)

Openingstijden (volgens Google):

zondag 09:00–12:00

maandag 08:00–18:00

dinsdag 08:00–18:00

woensdag 08:30–14:15

donderdag 08:00–18:00

vrijdag 08:00–18:00

zaterdag 08:00–18:00

Deze openingstijden hebben nogal een illusoir karakter. Ik liep donderdag- en vrijdagmiddag bij hem langs en toen was hij al ver vóór sluitingstijd gesloten. Op de deur staan geen openingstijden, laat staan toelichtingen op voortijdige sluiting. Ik kreeg de indruk dat het tijdstip van sluiting vooral bepaald wordt door hoe Jo's pet staat op dat moment. Nu zag ik op donderdag aan het eind van zijn straat dit jolige gezelschap. Ik kon het niet goed zien, maar het zou natuurlijk heel goed kunnen dat Jo ook bijdroeg aan deze feestvreugde en misschien even op de foto ontbrak vanwege toiletbezoek. Ik zie het ineens helemaal voor me: Jo die door het feestgezelschap in zijn atelier werd opgehaald en in polonaise naar het café op de hoek hoste.

Bij Discostars Recordstore moet je laveren tussen de stapels; maar dan vind je ook wat

William Segers en Geert van der Meulen

Discostars Recordstore, op de Haarlemmerdijk in Amsterdam, bezochten we in het verleden graag in de pauze van een Leuke Middag in The Movies met de films van Laurel & Hardy die gedraaid werden door de *Perfect Day Tent*, een afdeling van het Internationale Laurel & Hardy Genootschap *Sons of the Desert*. Die films draaien tegenwoordig helaas niet meer in The Movies, zodat we nu Discostars meer spontaan bezoeken. Zoals die keer dat een van ons in opdracht van zijn vriendin op zoek was naar een cd van Los Paraguayos. Die leek onvindbaar. Bij Discostars kwam er echter bij navraag een aantal cd's van deze muziekgroep uit een la tevoorschijn (met de complimenten voor de goede smaak van de klant). Kijk, als je zoiets meemaakt dan trotseer je graag de hoge torens van cd's en train je de been- en rugspieren

Hans van der Graft kun je tussen de stapels ontdekken. Je hoort hem bovendien altijd wel met zijn vaste klanten praten

door laverend tussen de dozen en lp's op de grond en voorover hangend in de cd-bakken op zoek te gaan naar nieuwe parels. Het maakt de voldoening alleen maar groter en zo'n dubbele flip scheelt bovendien een bezoek aan de sportschool.

Op de website van Discostars Recordstore staat nog een verwijzing naar South Miami Plaza (Albert Cuypstraat 116). Maar de eigenaar daarvan is overleden. South Miami Plaza is opgeheven. De eigen website van Discostars bevat wat meer algemene gegevens over locatie en openingstijden en dergelijke. Maar de echte goudmijn tref je op het onderdeel Discostars van Discogs. Hier staan maar liefst meer dan 90.000 (negentigduizend !!) items op. Mooie, vaak zeer uitgebreide beschrijvingen per item. Het gaat hierbij om meer dan 80.000 cd's, meer dan 6.000 vinyl-items en ook dvd's en zelfs muziekcassettes. Stuur een miltje en je kunt ze in de winkel afhalen.

In de winkel zelf staan ongeveer 18.000-19.000 cd's, 1500 nieuwe lp's en een paar duizend tweedehands lp's. Maar ook prachtige ansichtkaarten, waarvan vele van het oude Ajax. Als je niet uitkijkt wandel je met een brok in je keel verder. De omzet op de website en die in de winkel bedraagt ongeveer 50-50% van het totaal. De grootste omzet zit in de cd's (70%), maar ook de verkoop van vinyl (30%) is belangrijk. De meeste klanten zijn tussen de dertig en vijftig jaar (60%), 20% is boven de vijftig jaar en 20% onder de dertig. De jongeren komen niet alleen voor vinyl, maar ook voor cd's. Cd's zijn immers veel lager geprijsd. Wij horen die trendschets natuurlijk met plezier aan. Zelfs de dvd's worden steeds meer verkocht. Zijn grootste klapper was 450 euro voor een lp van Donald Byrd, die hij binnen vijf minuten had verkocht.

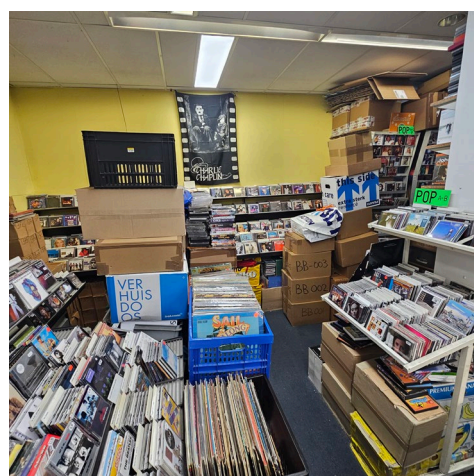
Eigenaar Hans van der Graft kan terugkijken op een gevarieerd beroepsleven. Als jongen werkte hij in een groentezaak. Daarna nog een paar jaar bij de food-afdeling van de Makro. Hij was twaalf jaar drukker, waarvan tien jaar bij de Stadsdrukkerij. Tegelijkertijd stond die toen op de markt. In 1998 begon hij met Discostars. Bij de opheffing van de Stadsdrukkerij werd zijn salaris nog twee jaar doorbetaald. Dat maakte het natuurlijk wel makkelijker. De geschiedenis van Discostars gaat overigens terug tot 1956, in de Damstraat. In de jaren zeventig tot midden jaren tachtig zat de winkel aan de Rozengracht nummer 12. Nu zit Discostars alweer bijna dertig jaar op de Haarlemmerdijk.

Discostars Recordstore, op de Haarlemmerdijk in Amsterdam

De helden uit de tijd toen Ajax bijna onverslaanbaar was

Rondsnuffelen bij Discostars is goed voor je conditie

Van der Graft is 66 jaar. Maar hij gaat gewoon door. Als je hem zo ziet genieten en gezellig hoort praten met zijn vaste klanten, begrijp je het.

De Jordaan leeft bij Discostars

Willy Alberti, de Amsterdamse Caruso

Discostars Recordstore Amsterdam

Haarlemmerdijk 86

1013 JG Amsterdam

Telefoon: 020-6261777

Mail: disco.stars@tele2.nl

Geopend: dinsdag tot en met maandag: 10-18 uur

Zondag en maandag: 13-18 uur (zondag onder voorbehoud)

Website: http://www.discostars-recordstore.nl/wie_zijn_wij.htm

Discostars-Amsterdam op Discogs (het beste te vinden door deze twee zoekwoorden tegelijk in te voeren op Google). Of gebruik de onderstaande QR-code.

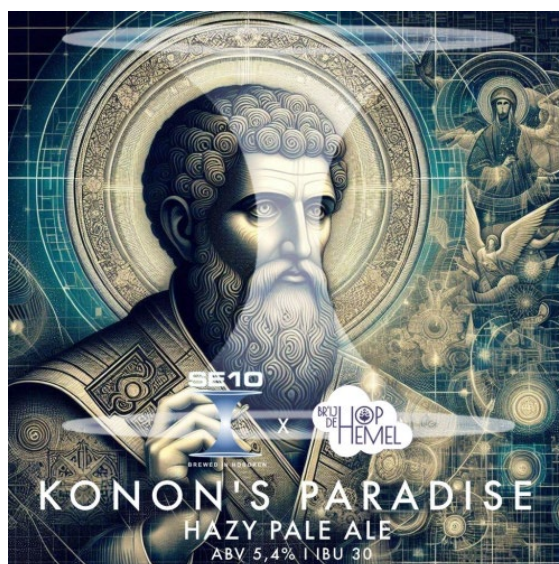

De hemelse smaken van de bieren van de Hophemel uit Hasselt

William Segers en Jolande van Amstel

Tijdens ons eerste bezoek aan de Hophemel ontdekten we een uitzonderlijk goed bier: *Konon's Paradise*. Een *Hazy Pale Ale* van 5,4%. Gelijk aangetekend in de persoonlijke bierdatabase met het predicaat Uitstekend. *Konon's Paradise* was door de Hophemel in samenwerking met brouwerij SE10 uit Hoboken gebrouwen. Dat bier was op zich al een reden om terug te komen voor een interview. Tijdens het interview, een half jaar later, bleek het overigens niet meer te krijgen. Het behoorde tot de zogeheten *One-Offs*, bier waarvan een beperkte hoeveelheid wordt gebrouwen en daarna niet meer in productie wordt genomen. *Konon's Paradise* bleek opgestegen naar de bierhemel van de Hophemel. U zult het met onze beschrijving moeten doen....maar er zijn geweldige alternatieven beschikbaar.

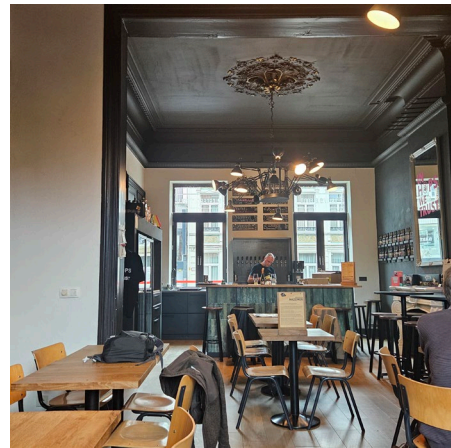
Konon's Paradise, opgestegen naar de bierhemel

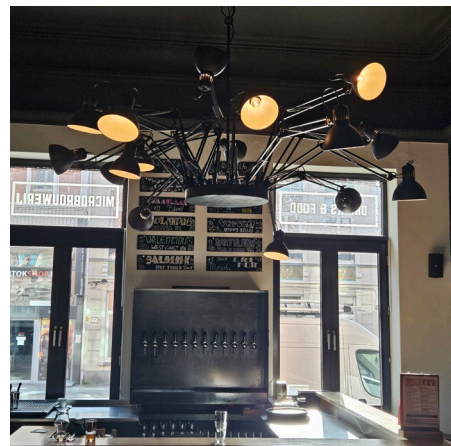
De brouwers: Geert Vandormael en Steven Broekx

We werden voor het interview ontvangen door Geert Vandormael, een van de oprichters van de Hophemel. Hij werkte oorspronkelijk in de logistiek van Ford. Na de sluiting van Ford kwam hij in de logistiek van een ziekenhuis terecht. Toen hij 49 à 50 jaar was, stelde hij de cruciale vraag (die niet iedereen aan zichzelf durft te stellen): Wil ik hier eigenlijk wel mee doorgaan? Krijg ik op mijn zeventigste geen *regret*? Hij besloot te kiezen voor het beroep van brouwer. Dat is een keuze waar de mensheid alleen maar blij mee kan zijn.

Logistiekmedewerkers zijn er genoeg, maar goede brouwers...? Voor zijn hobby volgde hij ook nog een opleiding tot kok. Vandaar dat je bij de Hophemel tijdens de degustaties (nog mooier dan ons woord proeverijen) ook terecht kan voor aangepaste *foodpairings* (zo noemen ze het echt), variërend van individuele hapjes of *shared dishes*, tot een compleet meergangendiner. Hij doet dit samen met Steven Broekx, die een vijfde van zijn tijd brouwer is en vier vijfde van zijn tijd als architect werkt.

Geert en Steven hadden een vliegende start. Sinds begin 2021 brouwden zij op de brouwinstallatie van het Genkse BRAUW iedere maand hun eerste *One-Offs*. Een jaar later werden zij al op de uitreiking van de Vlaamse Beer Awards bekroond als beste nieuwkomer. In dat jaar begonnen zij hun eigen brouwerij aan de Bampslaan in Hasselt, vlakbij het station (net iets buiten het centrum). Met een *taproom* (die jongens zijn gek op Engelse uitdrukkingen) ofwel een proeflokaal, dat ze heel gezellig hebben ingericht. Aan de straatkant de bar met de taps, een spannende lamp aan het plafond en leuke, passende versieringen aan de wand.

Het bierassortiment bestaat vooral uit de eerdergenoemde *One-Offs*, die een aandeel hebben van 90% in de omzet. Op de huidige website tellen we er al veertien. Daar zit ook onze huidige favoriet tussen: Rommelaar, een blond bier van 6,5%. De naam verwijst naar de Belgische kunstenaar Klaas Rommelaere: hij ontwierp het interieur van het café van Z33 (een museum voor moderne kunst in Hasselt) met opvallende wandtapijten. Rommelaar Blond is het huisbier van Z33. Dus ook als de moderne kunst niet uw smaak zou zijn, kunt u bij Z33 na binnenkomst

Rommelaar Blond bier

Het kunstwerk van Rommelaere in Z33

onmiddellijk rechtsaf slaan om onder te duiken bij het café. Aan een van de wanden hangt het kunstwerk van Rommelaere waarop de afbeelding op het bierblikje gebaseerd is. Doet u toch nog iets aan kunst als u dit bestelt. Naast de *One-Offs* zijn er ook nog drie vaste bieren. Een daarvan is *Valentinus* (net als veel van hun bieren naar een heilige vernoemd), een *Westcoast IPA* van 5,4%. De *Westcoast IPA's* zijn bitterder dan de *NEIPA (New England India Pale Ale)*, een troebel bier met laag tot medium bitterheidsgehalte, dat ook vaak *Hazy IPA* wordt genoemd. Ongeveer 70% van de bieren wordt in blik aangeboden en 30% in vaten voor de tap. Bier in blik heeft allerlei voordelen. Omdat er in blik minder licht bij het bier komt dan in de fles, blijft de smaak constanter, is de houdbaarheid beter en bovendien nemen blikken minder volume in bij vervoer.

Er worden ongeveer 30-35 brouwsels van 1000 liter per jaar geproduceerd, dus de totale productie bedraagt ruim 30.000 liter. En het gaat goed met de omzet bij de cafés en handelszaken. In België vooral nog. Wie weet ook nog eens in Nederland. Maar Hasselt ligt dichtbij, de *taproom* is gezellig en er worden regelmatig leuke evenementen georganiseerd. Dus waarom zou u ze niet in Hasselt bezoeken?

Brouwerij Hophemel

Bampslaan 21

3500 Hasselt

Mail: info@hophemel.be

TELEFOON:

Geert: +32 496 36 25 87

Steven: +32 485 85 9391

Website: <https://hophemel.be/>

Geert Vandormael bij zijn brouwinstallatie